

การประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2
พ.ศ.2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

An Evaluation of The Upper Northeastern Provincial Cluster 2 Development Plan,
B.E.2561 - 2565 (Halfway Point)

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	การประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2561 - 2565 (ระยะ ครึ่งแผน)
โดย	น.ส.จิรณา ก่อเกียรติ
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จুলณี เทียนไทย)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรมา นิติเกษตรสุนทร)	
.....	กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กุลพฐ ศักดิ์วิทย์)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จรรยา ก่อเกียรติ : การประเมินแผนพัฒนาภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
2 พ.ศ.2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน). (An Evaluation of The Upper
Northeastern Provincial Cluster 2 Development Plan,B.E.2561 - 2565
(Halfway Point)) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ปกรณ ศิริประกอบ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 160 คน ประกอบด้วย กำนันจากจังหวัดสกลนคร
นครพนม มุกดาหาร และกลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาภูมิภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิง
ลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการทดสอบค่า F (F – test)

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาภูมิภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็น
ที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด คือ ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ
วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีบรรลุผลสัมฤทธิ์น้อย
ที่สุด คือ ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยที่มี
ผลต่อการส่งเสริมและสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ
ปัจจัยด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของโครงการ
ส่วนปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ปัจจัยด้าน
กระบวน และปัจจัยด้านงบประมาณ

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6181048224 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD: success, evaluate, result

Jerana Korkiat : An Evaluation of The Upper Northeastern Provincial Cluster 2 Development Plan, B.E. 2561 - 2565 (Halfway Point). Advisor: Assoc. Prof. PRAKORN SIRIPRAKOB, Ph.D.

This research aims to evaluate the result of the operation of the Upper Northeastern Provincial Cluster 2 Development Plan during fiscal year 2561 – 2563 B.E. This research collects 160 samples for the study including subdistrict headman (from Sakon Nakhon Province, Nakhon Phanom Province, and Mukdahan Province), and the stakeholders in planning the Upper Northeastern Provincial Cluster 2 Development Plan. Questionnaires and deep interviews are used as the research instruments to collect the data. The statistics that are used to analyze data are percentage, mean, standard deviation and F-test.

Research result that the average result of the operation of the Upper Northeastern Provincial Cluster 2 Development Plan has the highest level. When each issue is considered. It is found that 3 Dharma Tourism Development (dharma, nature, and culture) connecting neighbor country has the highest score. However, the issue of society, environment, and security are at medium level. The two most important successful factors that lead to the success of tourism project are human resource factor and external environment factor of the project respectively. The obstacle factors that have significant impact to the tourism project are the process and the budget respectively.

Field of Study: Public Administration

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง การประเมินแผนพัฒนาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน) ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องด้วยได้รับความกรุณาชี้แนะและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ผู้ให้ความกรุณาและสละเวลาในการให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาในการจัดทำสารนิพนธ์ ตลอดจนวิชาความรู้ที่ผู้วิจัยได้รับการถ่ายทอด รวมถึงรองศาสตราจารย์ ดร.จุลณี เทียนไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรมา นิตเกษรสุนทร และอาจารย์ ดร.กุลพัธ ศักดิ์วิทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบสารนิพนธ์ที่ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านในขณะศึกษาในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านยุทธศาสตร์ ข้าราชการกลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และข้าราชการกลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย รวมถึงเจ้าหน้าที่ส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาอันเป็นประโยชน์ และการเสนอแนะ และสนับสนุนข้อมูลเพื่อให้การทำวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณบิดามารดา ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้การศึกษาวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญประการหนึ่งที่ช่วยสะท้อนการขับเคลื่อนการทำงานให้สอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส ปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นประโยชน์สุขต่อประชาชน ทั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอรับไว้และขออภัยมา ณ ที่นี้

จิรณา ก่อเกียรติ

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฌ
บทนำ บทที่ 1.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.3 คำถามวิจัย.....	7
1.4 สมมติฐาน.....	7
1.5 ขอบเขตการศึกษา.....	8
1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา.....	9
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2 แนวคิด ระเบียบที่เกี่ยวข้อกับการประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด.....	10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล.....	10
2.1.1 ความหมายของการประเมินผล.....	10
2.1.2 รูปแบบการประเมินผล.....	11
2.2 แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์.....	14
2.2.1 ความหมายของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์.....	14

2.2.2 การพัฒนาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์	15
2.3 แนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการโครงการ	17
2.4 แนวคิด กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัด	18
2.4.1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550....	18
2.4.2 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551.....	18
2.4.3 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2560... ..	19
2.4.4 นโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัด ฉบับทบทวนประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2563	19
2.5 บริบทแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2.....	22
2.5.1 ข้อมูลการวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น.....	22
2.5.2 การวิเคราะห์ SWOT Analysis ในการประเมินศักยภาพของกลุ่มจังหวัดฯ.....	24
2.5.3 เป้าหมายและประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ...	27
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	33
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	34
3.1 รูปแบบวิธีวิจัย.....	34
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	37
3.4 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	44

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามความรู้ของผู้เกี่ยวข้อง	46
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างจังหวัดที่ปฏิบัติงานกับผลสัมฤทธิ์จากการ ดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2	56
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ผู้ ที่เกี่ยวข้อง.....	58
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
5.1 สรุปผลการศึกษา	69
5.2 อภิปรายผล	74
5.3 ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม.....	80
ประวัติผู้เขียน.....	83

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 สรุปบัญชีโครงการกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามแผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัดฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	4
ตารางที่ 2 สรุปการปรับลดงบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามแผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัดฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	5
ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน	27
ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และ ครีวอาหารปลอดภัย	28
ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่	29
ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง	30
ตารางที่ 7 สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกำนันในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร	36
ตารางที่ 8 สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกำนันในพื้นที่จำแนกรายอำเภอ	36
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ปฏิบัติงาน	44
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรเพศ	44
ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรอายุ	45
ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา	45
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน	46

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2	47
ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน	48
ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้าง มูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย.....	50
ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่	52
ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และ ความมั่นคง.....	54
ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ปฏิบัติงาน	56
ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน จำแนกตามตัวแปรจังหวัด ที่ปฏิบัติงานเป็นรายคู่ด้วยวิธีทดสอบของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)	57

บทนำ

บทที่ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2546 ในสมัยนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้เห็นชอบแนวทางการบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ในรูปของการรวมกลุ่มจังหวัดที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ โดยสร้างความเกี่ยวเนื่องทางเศรษฐกิจ การผลิต การค้า และการลงทุน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และการได้เปรียบในการแข่งขันร่วมกัน และยุทธศาสตร์ของการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนร่วมกันของประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างจังหวัด และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2546 ได้เห็นชอบให้จัดตั้งกลุ่มจังหวัดรวม 19 กลุ่มจังหวัด ซึ่งต่อมาในวันที่ 15 มกราคม 2551 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้มีการปรับปรุงการจัดกลุ่มจังหวัดให้เป็น 18 กลุ่มจังหวัด และกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเสนอ

จังหวัดที่จะเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดต้องมีลักษณะที่โดดเด่น เช่น เป็นจังหวัดที่มีการคมนาคมหรือติดต่อสื่อสารระหว่างจังหวัดในกลุ่มได้สะดวก เป็นศูนย์กลางของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และธุรกิจต่าง ๆ เป็นต้น ต่อมาเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2560 คณะรัฐมนตรีในสมัยนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีมติเห็นชอบให้มีการพัฒนาระดับภาคเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 6 ภาค และคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) ได้มีประกาศเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2560 เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด ฉบับที่ 3 โดยจัดตั้งกลุ่มจังหวัด จำนวน 18 กลุ่มจังหวัด 6 ภาค ประกอบด้วย (1) ภาคกลาง จำนวน 5 กลุ่มจังหวัด (2) ภาคใต้ จำนวน 2 กลุ่มจังหวัด (3) ภาคใต้ชายแดน จำนวน 1 กลุ่มจังหวัด (4) ภาคตะวันออกจำนวน 2 กลุ่มจังหวัด (5) ภาคเหนือ จำนวน 4 กลุ่มจังหวัด และ (6) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 กลุ่มจังหวัด

การบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ มีความสำคัญกับการพัฒนาในลักษณะยึดพื้นที่เป็นหลัก มีการกระจายการพัฒนาและลดความเหลื่อมล้ำของความเจริญเติบโตระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ ให้มีตำแหน่งในการพัฒนาที่ชัดเจน และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ตั้งแต่ส่วนราชการ

(ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น) ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาที่ตอบสนองตรงตามความต้องการของประชาชนและสามารถมุ่งสู่การสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศได้อย่างยั่งยืน ผ่านแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดที่นับเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนระบบการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ส่งเสริมให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการบริหารงานกลุ่มจังหวัดกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ นโยบายของรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ แผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในจังหวัดในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด/หัวหน้ากลุ่มจังหวัดต้องจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือ ในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดกับทุกภาคส่วนที่อยู่ในกลุ่มจังหวัด จะทำให้กลุ่มจังหวัดดำเนินการจัดทำแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยผ่านความเห็นพ้องต้องกัน จากทุกภาคส่วน และสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาของตนเองที่สอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มจังหวัด รวมทั้งยังกำหนดให้กลุ่มจังหวัดสามารถยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้เองและให้ถือว่า กลุ่มจังหวัดเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 โดยกลุ่มจังหวัดยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2552 ใช้สำหรับการดำเนินโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา โดยหลักเกณฑ์และวิธีการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และการจัดทำแผนดังกล่าวต้องเป็นไปตามนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) กำหนด โดย ก.บ.ภ. จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2560 และในการเสนอแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ให้เสนอในช่วงปีแรกของแผนพัฒนา สำหรับการทบทวนหรือปรับปรุงแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ให้ดำเนินการเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์อย่างมีนัยสำคัญที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนา กลุ่มจังหวัด เพื่อให้แผนทันสถานการณ์ และยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องปรับปรุงแผนทุกปีและต้องมีขอบเขตการดำเนินการหรือได้รับประโยชน์มากกว่า 1 จังหวัด ทั้งนี้ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด มีระยะเวลา 5 ปี เพื่อให้ใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของกลุ่มจังหวัดต่อไป

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 หรือเรียกว่า “กลุ่มจังหวัดสนุก” เป็นหนึ่งในกลุ่มจังหวัดที่จัดตั้งขึ้นประกอบไปด้วยจังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนที่จังหวัดนครพนมและมุกดาหาร มีสะพานมิตรภาพเชื่อมระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่จังหวัดมุกดาหารและนครพนม เขตการปกครองของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 แบ่ง เป็น 3 จังหวัด 37 อำเภอ 276 ตำบล 2,499 หมู่บ้าน 1 เทศบาลนคร 2 เทศบาลเมือง 3 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 111 เทศบาลตำบล 184 องค์การบริหารส่วนตำบล และมีศักยภาพด้านเกษตร โดยมีสินค้าทางการเกษตรที่เป็นที่รู้จักและยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ เช่น เนื้อโคขุนโพนยางคำ เนื้อโคขุนหนองสูง เนื้อโคขุนนครพนม ผ้าฝ้ายย้อมคราม ผ้าหมักโคลน ข้าวฮางหอมสกลทวาปี หมากเม่า รวมทั้งมีศักยภาพในการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น พร้อมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวและประเพณีทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่โดดเด่น ซึ่งประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมะ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2, 2561) การขับเคลื่อนการพัฒนากลุ่มจังหวัดฯ ผ่านแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 - 2565) นั้น กลุ่มจังหวัดฯ ได้มีการบูรณาการความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ภายในกลุ่มจังหวัด เพื่อให้การดำเนินการภายในกลุ่มจังหวัดมีลักษณะบูรณาการเพื่อผลประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติโดยรวม และสร้างโอกาสและเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชนทุกกลุ่มร่วมกันวางยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เหมาะสมกับโอกาสและศักยภาพของกลุ่มจังหวัด ในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 - 2565) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยทุกภาคส่วนในพื้นที่ ได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 คือ “ครัวอาหารปลอดภัย ศูนย์กลางการค้าโลจิสติกส์ใหม่ เมืองแห่งความสุขทุกช่วงวัย” และประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดประกอบด้วย 4 ประเด็นพัฒนา ดังต่อไปนี้

- (1) การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน
- (2) การส่งเสริม พัฒนาการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรและครัวอาหารปลอดภัย
- (3) การพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่
- (4) การพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง

การขับเคลื่อนแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 - 2565) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สู่การปฏิบัติอย่างสัมฤทธิ์ผลด้วยแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 สำหรับงบประมาณ พ.ศ. 2563 พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 หมวด 3 งบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ได้รับการจัดสรรงบประมาณเป็นเงิน 307,736,900 บาท ประกอบด้วย 8 โครงการ สามารถจำแนกรายละเอียดตามประเด็นการพัฒนา ตามตารางที่ 1 ตารางสรุปบัญชีโครงการกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามแผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัดฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปบัญชีโครงการกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามแผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัดฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ประเด็นการพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2	จำนวน โครงการ	จำนวน กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	ร้อยละ
(1) การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน	2	10	169,229,300	55.00
(2) การส่งเสริม พัฒนาการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรและครัวอาหารปลอดภัย	3	7	81,510,700	26.48
(3) การพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่	1	1	50,000,000	16.25
(4) การพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง	1	2	2,996,900	0.97
(5) ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ	1	1	4,000,000	1.30

ที่มา : สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ครอบคลุมพื้นที่ทุกภาคของประเทศ และมีแนวโน้มว่าจะมีระยะเวลาต่อเนื่องยาวนานต่อไป ส่งผลให้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 งบกลางในรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นที่ตั้งไว้ไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค รวมทั้งอาจมีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นอื่นในช่วงเวลาที่เหลือของปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จึงมีความจำเป็นในการโอนงบประมาณรายจ่ายของหน่วยรับงบประมาณต่าง ๆ ที่ได้รับจัดสรร

ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 บางรายการไปตั้งเป็นงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อนำไปใช้จ่ายสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) รวมทั้งกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นอื่น เช่น ปัญหาภัยพิบัติ ภัยแล้ง และอุทกภัยที่อาจเกิดขึ้น

รายละเอียดของงบประมาณที่นำมาโอน พิจารณาจากข้อเสนอวงเงินที่หน่วยรับงบประมาณได้พิจารณาตามหลักเกณฑ์และแนวทางการโอนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2563 ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ต้องปรับลดงบประมาณ จำนวน 23,546,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.65 ของพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ทำให้งบประมาณคงเหลือของกลุ่มจังหวัดฯ จำนวน 284,280,000 บาท รายละเอียดตามตารางที่ 2 สรุปการปรับลดงบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามแผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัดฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สรุปการปรับลดงบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามแผนปฏิบัติราชการของกลุ่มจังหวัดฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

ประเด็นการพัฒนา	จำนวน โครงการ	จำนวน กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2			
(1) การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน	-	8	22,255,700
(2) การส่งเสริม พัฒนาการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรและครัวอาหารปลอดภัย	-	4	1,290,400
(3) การพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่	-	-	-
(4) การพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง	-	-	-
(5) ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ	-	-	-

เมื่อพิจารณาตามข้อเท็จจริงแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 - 2565) ได้มีการปรับปรุงและทบทวนทุกปี เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด แต่อย่างไรก็ตามแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 - 2565) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ได้มีการจัดทำในห้วงระยะเวลา ตั้งแต่พ.ศ. 2561 แล้วนั้น แต่เมื่อต้องนำแผนสู่การปฏิบัติ ในปี พ.ศ. 2563 ทั่วโลกได้ประสบปัญหาจากสถานการณ์แพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับการนำแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดฯ สู่การขับเคลื่อนด้วย แผนปฏิบัติการราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในช่วงการบริหาร งบประมาณรายจ่ายในไตรมาสที่ 3 และไตรมาสที่ 4 ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จึงส่งผลให้กลุ่ม จังหวัดฯ จำเป็นต้องปรับลดงบประมาณที่เห็นว่าสามารถชะลอการดำเนินการได้โดยไม่ก่อให้เกิด ความเสียหายต่อราชการ เพื่อนำไปใช้จ่ายสนับสนุน ในการแก้ไขปัญหาและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19)

จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป อาจส่งผลให้กลุ่มจังหวัดฯ ไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่ได้ กำหนดไว้ อีกทั้งปัจจุบันในการดำเนินตามแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดฯ ในห้วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วและยังไม่มีผลการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรมถึงความสำเร็จ ผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะประเมินแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน) โดยประเมินผลการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตั้งแต่ พ.ศ.2561-2563 ซึ่งประเมินผลสัมฤทธิ์แผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยผลการประเมินจะทำให้ทราบถึงผลผลิต (Outputs) และ ผลลัพธ์ (Outcomes) รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความสำเร็จในการดำเนินโครงการตาม ประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และข้อเสนอแนะของการ ดำเนินการ เพื่อนำผลการประเมินที่ได้มาเป็นแนวทางสำหรับใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการจัดทำ แผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในปีต่อไปให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563

1.2.2 เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ มาเป็นแนวทางสำหรับใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

1.3 คำถามวิจัย

1.3.1 ประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 ประเด็นใดบรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด

1.3.2 ประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 ประเด็นใดบรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด

1.3.3 ปัจจัยใดที่ส่งเสริม และสนับสนุนต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 มากที่สุด

1.3.4 ปัจจัยใดที่เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 มากที่สุด

1.4 สมมติฐาน

1.4.1 ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด

1.4.2 ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 บรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด

1.4.3 ด้านบุคลากรเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุนต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563

1.4.4 ด้านงบประมาณเป็นปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 มากที่สุด

1.5 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการประเมินแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 สู่การนำไปปฏิบัติ โดยที่ผ่านมาประสบความสำเร็จ หรือมีปัญหาอุปสรรคที่จำเป็นต้องปรับปรุงทบทวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยได้ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรที่ทำการศึกษา

ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง และได้รับประโยชน์โดยตรงจากแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมในประเด็นการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้หลักในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำนวน 5 คน

2. ผู้แทนประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร โดยประชากรกำนันในจังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร รวมประชากรกำนันทั้งสิ้น 273 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Krejcie & Morgan ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 160 คน และโดยวิธีสุ่มแบบโควตา (quota sampling) จำแนกตามจังหวัด อำเภอ

1.5.3 ขอบเขตด้านระยะเวลาทำการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับการศึกษา

1.6.1 ทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563

1.6.2 เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ มาใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงแก้ไขการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ต่อไป

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2” หมายความว่าตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ ๓) ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร

1.7.2 ผลผลิต (Outputs) หมายถึง ผลจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 ของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ในประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามความรับรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.7.3 ผลลัพธ์ (Outcomes) หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2563 ของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ในประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อประชาชนในพื้นที่ ตามความรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง

1.7.4 ผลสัมฤทธิ์ (Results) หมายถึง ผลจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 ของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ในประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่ได้ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ตามความรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

แนวคิด ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 2 ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและได้รวบรวมแนวคิด และทฤษฎี เพื่อนำมาประกอบแนวคิดในการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา โดยมีรายละเอียดตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล
- 2.2 แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
- 2.3 แนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการโครงการ
- 2.4 แนวคิด กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
- 2.5 บริบทแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล

2.1.1 ความหมายของการประเมินผล

การประเมินผลถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานว่าสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด เพื่อใช้ผลการประเมินเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมาย "การประเมินผล" ไว้หลายความหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอนิยามจำนวน 4 นิยาม ดังนี้

Alkin (1969, อ้างถึงใน เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2546) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินเป็นกระบวนการของการกำหนดแนวทางการตัดสินใจด้วยการคัดเลือกข้อมูลที่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เหมาะสม

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2538) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึงกระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามที่ว่า นโยบาย แผนงาน โครงการ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และระดับใด

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2541) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึง การให้ค่าของการตัดสินใจอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม และทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโครงการว่าเกิดขึ้นจริงหรือไม่ มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ เกิดกับคนกลุ่มไหน มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เปรียบเทียบกับก่อนและหลังมีโครงการ ตลอดจนผลงานที่เกิดขึ้นมีคุณภาพคุ้มค่ากับต้นทุน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึง กระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของโครงการและความสำเร็จของโครงการ อันเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการ เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าดำเนินโครงการไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด รวมถึงในอนาคตควรจะดำเนินการอย่างไร ซึ่งเป็นการพิจารณาคุณค่าโดยใช้ผลงานในอดีต และพิจารณาถึงศักยภาพและทางเลือกในการดำเนินงานในอนาคต

จากการศึกษาความหมายการประเมินผลจากนักวิชาการทั้ง 4 ท่าน สรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง การศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบาย /แผนงาน/โครงการ หรือกิจกรรมที่กำหนดขึ้น เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าวว่ามีประสิทธิภาพ หรือมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

2.1.2 รูปแบบการประเมินผล

รูปแบบการประเมิน เป็นกรอบความคิดที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการหรือวัตถุประสงค์ในการประเมิน โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอกรอบความคิดในการประเมินอยู่หลายรูปแบบซึ่งโดยทั่วไปนิยมแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (Objective Based Model)

เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังได้เกิดขึ้นหรือไม่ หรือประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เช่น รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) (อ้างใน สมคิด พรหมจ้อย, 2552) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมาย จากแนวคิดว่าการกระทำย่อมมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนหรือหากไม่ชัดเจน ผู้เกี่ยวข้องก็ต้องอธิบายหาข้อสรุปจนชัดเจนก่อน รูปแบบที่คิดขึ้นจึงใช้เพื่อศึกษาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์นั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ มีส่วนใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

2) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Judgmental Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัย คุณค่าของโครงการนั้น ๆ เช่น รูปแบบการประเมินของไมเคิล สคริฟเวน (Micheal Scriven) (อ้างใน สมคิด พรหมจ้อย, 2552) สคริฟเวน ได้ให้ความหมายประเมินว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ

รวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล และ การกำหนดเกณฑ์ประกอบในการประเมิน เป้าหมายการประเมิน ก็คือ การตัดสินใจคุณค่าให้กับกิจกรรมที่ต้องการประเมิน การประเมินแบ่งเป็น 2 ลักษณะ

2.1) การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างดำเนินการอยู่ เป็นการประเมินงาน กิจกรรมที่บอกถึงข้อดีและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานนั้น ๆ ผลจากการประเมิน สามารถจะนำไปใช้เพื่อการพัฒนางานให้ดีขึ้น จึงเรียกการประเมินดังกล่าวว่าการประเมินเพื่อการปรับปรุง

2.2) การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อเป็นตัดสินคุณค่าความสำเร็จของโครงการ หรือเพื่อเป็นแนวทางที่ดีไปใช้กับงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงเรียกการประเมินประเภทนี้ว่าการประเมินสรุปรวม สอดคล้องกับสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544) กล่าวว่า การประเมินผลส่วนใหญ่จะประเมินผลแบบ Formative Evaluation และแบบ Summative Evaluation โดยได้อธิบายรายละเอียดการประเมินทั้ง 2 แบบไว้ ดังนี้

(1) Formative Evaluation เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุง มักจะใช้ประเมินผลระหว่างการดำเนินโครงการ ผลการประเมินที่ได้นั้นจะช่วยตรวจสอบการดำเนินการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือเป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง และตรวจสอบว่าโครงการได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไร โดยอาจเรียกชื่อเฉพาะได้ว่า Implementation Evaluation

(2) Summative Evaluation เป็นการประเมินผลรวม จะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ ผลการประเมินจะนำไปสู่การรายงานโครงการว่าสามารถบรรลุเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนรายงานถึงสถานภาพของโครงการว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว พบปัญหาหรืออุปสรรคที่ต้องการแก้ไขปรับปรุง

3) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision - Oriented Evaluation Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารใน การตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เช่น รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) (อ้างใน เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี 2548) ประเมินแบบ CIPP Model เป็นการประเมินภาพรวมของโครงการ ตั้งแต่บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต (Context, Input, Process and Product) โดยจะใช้วิธีการสร้างเกณฑ์และประสิทธิภาพของโครงการทั้งภาพรวมหรือรายปัจจัยเป็นสำคัญ ซึ่งพออธิบายได้ ดังนี้

3.1) การประเมินด้านบริบท หรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินปัจจัยพื้นฐานก่อนที่จะลงมือ ดำเนินการโครงการใด ๆ ที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ บริบทของสภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ สังคม เศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

3.2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน อาจจะทำเป็นบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก ของเครื่องมือ อุปกรณ์ การบริหารงาน เป็นต้น

3.3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินกระบวนการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ เพื่อหาข้อบกพร่อง จุดอ่อนหรือจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการโครงการ หรือการดำเนินงานโครงการ หาข้อมูลประกอบการตัดสินใจเพื่อการพัฒนางาน รวมทั้งบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐาน

3.4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น จากการทำโครงการกับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรก รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

จากการศึกษารูปแบบการประเมินผลสามารถแบ่งรูปแบบการประเมินผลโครงการออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 3 กลุ่ม ประกอบด้วย Objective Based Model ในกลุ่มนี้มุ่งให้ความสนใจเปรียบเทียบผลที่ได้รับกับวัตถุประสงค์ โดยได้ยกตัวอย่างนักวิชาการในกลุ่มนี้ คือ ไทเลอร์ ต่อไปกลุ่ม Judgemental Evaluation Model ในกลุ่มนี้มุ่งให้ความสนใจกับการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ถูกประเมิน โดยได้ยกตัวอย่างนักวิชาการในกลุ่มนี้ คือ สคริฟเวน ซึ่งได้แบ่งการประเมินเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) และกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่ม Decision-oriented Evaluation Model ในกลุ่มนี้มุ่งผลิตสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ โดยได้ยกตัวอย่างนักวิชาการในกลุ่มนี้ คือ สตีฟเฟิลบีม ซึ่งประเมินแบบ CIPP Model เป็นการประเมินภาพรวมของโครงการ ตั้งแต่บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

สำหรับงานวิจัยนี้ใช้รูปแบบการประเมินเพื่อประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ หลังสิ้นสุดการดำเนินการไปแล้วระยะหนึ่งแล้ว ซึ่งจะประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดฯ ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 โดยเป็นการประเมินผลสรุปภาพรวม (Summative Evaluation) หมายถึง การประเมินเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินงาน เพื่อประเมินผลสรุปภาพรวม โดยในการสรุปย่อความเป็นระยะต่าง ๆ เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะมีประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไขในการทำแผนพัฒนาจังหวัดฯ ในระยะต่อไป

2.2 แนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

การนำเสนอแนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้ ความหมายของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ การพัฒนาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยผู้วิจัยนำเสนอการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในบริบทของระบบราชการ โดยเริ่มจากหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) และการพยายามปฏิรูประบบราชการภาครัฐไทยในการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

2.2.1 ความหมายของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นวิธีการบริหารจัดการที่เป็นระบบที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ขององค์การหรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก พิจารณาได้จากการวัดผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด (วิระยุทธ ชาตะกาญจน์, 2551) ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ไว้ดังต่อไปนี้

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2543) กล่าวว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นการบริหารที่เน้นการวางแผน โดยเฉพาะการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์/แนวทางการดำเนินงานที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรในแต่ละระดับ จะต้องคำนึงถึงผลงาน รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับการจัดวางระบบการติดตามตรวจสอบผลงาน และการให้รางวัลตอบแทนผลงาน

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ (2543) กล่าวว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ว่า เป็นการบริหารโดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์หรือความสัมฤทธิ์ผลเป็นหลัก และใช้ระบบการประเมินผลงานที่อาศัยตัวชี้วัดเป็นตัวสะท้อนผลงานให้ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

สุพรรณิ ไพรัชเวทย์ (2543) กล่าวว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้บริหารทราบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที และกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ของหน่วยงานตามที่ได้กำหนดไว้

กิตติ บุญนา (2549) กล่าวว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ กระบวนการที่จะต้องนำมาใช้ในการสร้างกลยุทธ์ (Strategy) ทั้งนี้เพื่อนำเอากลยุทธ์ที่สร้างขึ้นไปใช้ในการบริหารงาน โดยมุ่งที่จะทำให้ผลของกลยุทธ์นั้นเกิดผลผลิต (outputs) ผลลัพธ์ (outcomes) และผลสุดท้าย (Ultimate outcomes) เป็นสำคัญ ซึ่งผลต่าง ๆ เหล่านี้รวมแล้วเรียกว่า ผลสัมฤทธิ์ (Results) ทั้งนี้ผลในแต่ละระดับจะต้องมีตัวชี้วัด (Indicators) ที่ชัดเจนและสามารถพิสูจน์ได้แบบเชิงประจักษ์

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปจากนิยามจำนวน 5 นิยามข้างต้นได้ว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management: RBM) เป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญต่อผลการดำเนินงานและการตรวจวัดผลความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน และวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้า สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้จะมุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ (Results) จากผลของการดำเนินการที่เกิดขึ้น จากผลผลิต (outputs) ผลลัพธ์ (outcomes) ตามความรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

2.2.2 การพัฒนาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

ระบบราชการถือเป็นกลไกหลักในการบริหารราชการแผ่นดิน ถือได้ว่าเป็นฟันเฟืองตัวสำคัญในบริหารประเทศ ซึ่งการบริหารราชการแบบเดิมให้ความสำคัญกับปริมาณทรัพยากรนำเข้า โดยเฉพาะจำนวนงบประมาณ อดตรากำลัง และมีการใช้กฎระเบียบที่รัดกุมควบคุมการปฏิบัติราชการมิให้ข้าราชการใช้ดุลยพินิจมากเกินไป รวมถึงมีกระบวนการทำงานที่ลดหลั่นตามสายการบังคับบัญชา ทำให้บริการที่เป็นผลผลิตของระบบราชการมีต้นทุนสูง และประชาชนผู้รับบริการไม่พอใจในบริการที่ไม่สะดวก และล่าช้า ดังนั้นการพัฒนาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management – RBM) จึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญ เนื่องจากเป็นเครื่องมือการบริหารที่มาพร้อมกับแนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) โดยผู้วิจัยนำเสนอการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในบริบทของระบบราชการ โดยเริ่มจากหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) และการพยายามปฏิรูประบบราชการภาครัฐไทยในการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เกิดมาจากแนวคิดของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) ที่ให้ความสำคัญในเรื่อง (1) ความประหยัด (Economy) คือ การใช้ต้นทุนหรือทรัพยากรอย่างเหมาะสมและความคุ้มค่ามากที่สุด (2) ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ การปฏิบัติงานให้ได้ผลงานในระดับที่สูงกว่าปัจจัยนำเข้า และ (3) ความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (เมธินี จิตติขานนท์ อ่างในพิชญวรรณ กิติคุณ ,2559) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นวิธีการบริหารที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนวิธีการบริหารราชการจากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยกฎระเบียบที่เคร่งครัด มาให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานทั้งในส่วนของผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และความคุ้มค่าของเงิน (Value for money) รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการ โดยจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ความพยายามปฏิรูประบบราชการโดยต้องการปรับปรุงระบบการบริหารงานราชการให้มีความทันสมัย เกิดความคล่องตัวทางการบริหารตลอดจนเปลี่ยนแปลงแนวทางการบริหารแบบเดิมที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อปัจจัยนำเข้าและกฎระเบียบมาใช้วิธีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result-Based Management; RBM) เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารให้มึลักษณะเหมือนภาคธุรกิจเอกชน (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2543) โดยมุ่งเน้นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานการกำหนด ยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์การพร้อมทั้งต้องสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์จึงเป็นกิจกรรมสำคัญของการเปลี่ยนแปลงบทบาทภารกิจและวิธีการบริหารงานของภาครัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเริ่มมีความชัดเจนเมื่อพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 ส่วนหนึ่งได้บัญญัติว่าการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ และต่อมาพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กำหนดว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุตามเป้าหมายดังต่อไปนี้

- (1) เกิดผลประโยชน์สุขของประชาชน
- (2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- (6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- (7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

และการบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการ กำหนดขึ้น ซึ่งต้องคำนึงถึงประชาชนและผลสัมฤทธิ์ของงาน เพื่อให้การทำงานของหน่วยงานหรือโครงการมุ่งเน้นผลลัพธ์ของงานมากกว่าเน้นปัจจัยนำเข้ากระบวนการทำงานและกฎระเบียบที่เคร่งครัด โดยจะมีการวัดผลอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 แนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการโครงการ

การดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จะประกอบด้วยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการโครงการ โดยผู้วิจัยนำเสนอปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความสำเร็จในการจัดการโครงการ ดังนี้

Peter W.G. Morris (1994, อ้างใน พิสิษฐ์ ฉัตรวิวัฒนากุล ,2558) เสนอตัวแบบการจัดการโครงการขนาดใหญ่ Mega project แบ่งเป็นกลุ่มปัจจัย 4 กลุ่ม ดังนี้

1. การรับรู้สาระสำคัญของโครงการ โดยผู้จัดการโครงการและทีมงานจะต้องรับรู้ และทำความเข้าใจอย่างชัดเจนในเรื่องต่าง ๆ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของโครงการ กลยุทธ์หรือแนวทางดำเนินงานของโครงการ เทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับโครงการ และแบบแผนของโครงการ

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และสภาพทางเศรษฐกิจ รวมถึงปัจจัยด้านการเงิน ประกอบด้วย การจัดการด้านการเงิน และต้นทุนและผลประโยชน์ และปัจจัยระยะเวลา ประกอบด้วย ระยะเวลารวม การแบ่งงวดงานเป็นระยะ และการกำหนดเวลากิจกรรมเร่งด่วนที่สำคัญ

3. ทักษะของผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารโครงการตลอดจนทุกคนเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการสร้างทัศนคติและแรงจูงใจให้เกิดขึ้น ในการสนับสนุนและการมอบหมายของผู้บริหารระดับสูง การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การทำงานเป็นทีม และการสร้างทัศนคติเชิงบวก

4. การดำเนินงาน ปัจจัยในกลุ่มนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารโครงการโดยตรง ประกอบด้วย การจัดองค์กรในโครงการ ความเป็นผู้นำ การสร้างทีมงาน การจัดการความขัดแย้ง การจัดการด้านแรงงานสัมพันธ์ การวางแผน การควบคุมและการรายงาน และการประกันคุณภาพของงาน

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการโครงการ หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรในโครงการ ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญและความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ ความร่วมมือของทีมงาน เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนข้อมูล ระบบงาน เทคนิคเงินทุน และเวลา หรือกระบวนการในการดำเนินงานหรือจัดการด้านต่าง ๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอกโครงการ สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุน และปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนาภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 โดยผู้วิจัยได้จัดกลุ่มปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุน และปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านงบประมาณ และด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

2.4 แนวคิด กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของ “แผนพัฒนาจังหวัด” หมายความว่า รายการเกี่ยวกับโครงการและแผนงานต่าง ๆ ของกลุ่มจังหวัดที่จำเป็นต้องทำเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดในอนาคต ซึ่งแผนพัฒนาจังหวัด เป็นแผนงานที่ขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาภาค หรือความต้องการแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ และต้องมีขอบเขตการดำเนินการหรือได้รับประโยชน์ร่วมกันมากกว่า 1 จังหวัด โดยแผนพัฒนาจังหวัดอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และกลยุทธ์ และมีระยะเวลา 5 ปี โดยในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดต้องดำเนินการตามแนวคิดกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.4.1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550

ตามมาตรา 53/1 กำหนดให้จังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในจังหวัด โดยในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนกลางและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัดรวมทั้งผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน และกรณีกลุ่มจังหวัดตามมาตรา 53/2 ให้นำความในมาตรา 53/1 มาใช้บังคับกับการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดด้วย

2.4.2 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551

กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ดังนี้

- 1) กำหนดกรอบนโยบายในการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดสามารถบริหารงานแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ในเขตจังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้รับประโยชน์สูงสุด
- 2) กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด รวมถึงการจัดทำและบริหารงบประมาณจังหวัด/กลุ่มจังหวัด
- 3) พิจารณา กลั่นกรอง และให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และค่าของงบประมาณของจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

2.4.3 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2560

ระเบียบฉบับนี้มีเจตนารมณ์ในการบูรณาการและเชื่อมโยงแผนระดับชาติกับแผนในระดับพื้นที่ โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งภาค และจัดทำแผนพัฒนาภาคขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาพื้นที่ซึ่งเชื่อมโยงแผนระดับชาติ และนโยบายรัฐบาล โดยปรับระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาภาค และแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้เท่ากัน คือ 5 ปี ตลอดจนกำหนดให้มีองค์กรในการบริหารใหม่ขึ้นเรียกว่า คณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดกรอบนโยบายและวางระบบในการบริหารงานจังหวัด กลุ่มจังหวัดและภาค กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำ รวมทั้งพิจารณากลับกรอง และให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด การจัดทำและการบริหารงบประมาณจังหวัด งบประมาณกลุ่มจังหวัด และงบประมาณของส่วนราชการที่จะดำเนินการตามแผนพัฒนาภาค

2.4.4 นโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาภาคและกลุ่มจังหวัด ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

กลุ่มจังหวัดดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาภาคและกลุ่มจังหวัด ฉบับทบทวนเพื่อให้แผนทันสถานการณ์ และใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยมีนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาภาคและกลุ่มจังหวัด ดังนี้

1) นโยบายการจัดทำแผนพัฒนาภาคและกลุ่มจังหวัด โดยยึดนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดทำแผนของคณะกรรมการบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค (ก.บ.ภ.) กำหนด ดังนี้

(1) ยึดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนแม่บท แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นโยบายรัฐบาล รวมทั้งแผนเฉพาะด้านต่าง ๆ ที่ผ่านความเห็นชอบจากครม. แล้ว และข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(2) ให้ความสำคัญกับแผนพัฒนาภาค เพื่อเป็นแผนชี้นำการพัฒนาในภาพรวมของพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันในทุกพื้นที่ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนได้อย่างทั่วถึง

(3) การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ให้ใช้กระบวนการประชาคมแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนหรือการจัดเวทีระดมความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งให้มีการประสานแผนในระดับพื้นที่ผ่านกลไกการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนความต้องการของอำเภอ เพื่อให้แผนมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในทุก ระดับ เป็นแผนเดียวกัน (One Plan)

(4) การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนา มุ่งเน้นการทำงานแบบเครือข่าย ร่วมกันทุกภาคส่วนทั้งส่วนราชการ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น) ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม หรือประชารัฐ และชุมชน เพื่อร่วมกันวางยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เหมาะสมกับโอกาสและศักยภาพ ของภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด รวมทั้งร่วมมือกันในการสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนา ที่สำคัญของภาค กลุ่มจังหวัด และจังหวัด สู่การปฏิบัติอย่างสัมฤทธิ์ผลโดยจะต้องมีการกำหนด เป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน

2) องค์ประกอบของแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

2.1) ข้อมูลเพื่อการพัฒนา

(1) ข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ ประกอบด้วย ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ ลักษณะ ภูมิประเทศ การใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน (การคมนาคมขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ไฟฟ้า ประปา อินเทอร์เน็ต และแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ) และข้อมูลสนับสนุนอื่น ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนากลุ่มจังหวัด

(2) ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ ครอบคลุมข้อมูลที่สำคัญของจังหวัดและกลุ่ม จังหวัดทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยต้องเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและเป็นอนุกรมอย่างน้อย 3 ปี พร้อมกับวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลที่สำคัญเพื่อสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของ จังหวัดและ กลุ่มจังหวัดพร้อมเหตุผลประกอบและข้อมูลสนับสนุนอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นศักยภาพหรือ ระดับความรุนแรงของปัญหา ประกอบด้วย

(2.1) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ข้อมูลหลักที่แสดงภาพรวมของ เศรษฐกิจ และสาขาเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การค้าชายแดน การท่องเที่ยว และเศรษฐกิจระดับครัวเรือน (รายได้และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน)

(2.2) ด้านสังคมและความมั่นคง ประกอบด้วยข้อมูลด้านสังคมที่ สำคัญของจังหวัด และกลุ่มจังหวัด เช่น ประชากร แรงงาน การศึกษา สาธารณสุข ความยากจน อาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น

(2.3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ข้อมูล ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ เช่น ป่าไม้ ดินและที่ดิน แหล่งน้ำชายะ มลพิษ เป็นต้น

โดยในทุกด้านจะต้องมีข้อมูลสนับสนุนที่เพียงพอ รวมทั้งมีการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบเพื่อสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด พร้อมเหตุผล ประกอบและข้อมูลสนับสนุนอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นศักยภาพหรือระดับความรุนแรงของปัญหา

(3) ประเด็นปัญหาและความต้องการเชิงพื้นที่ นำเสนอวิธีการหรือกระบวนการในการเก็บรวบรวมปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาในกลุ่มจังหวัด และต้องมีการประสานแผนระดับต่าง ๆ ในพื้นที่

(4) ผลการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดในช่วงที่ผ่านมา (ตามแนวทางการพัฒนาจังหวัดและการพัฒนากลุ่มจังหวัด) นำเสนอให้เห็นผลการดำเนินการตามแผนว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด บรรลุเป้าหมายรวมและเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาแต่ละแนวทางที่กำหนดไว้และบรรลุผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้หรือไม่

2.2) ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย

(1) บทวิเคราะห์ เลือกลงใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ตามหลักวิชาการวางแผน เพื่อแสดงให้เห็นถึงโอกาส ศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มจังหวัดมีการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนา โดยจะต้องมีความสอดคล้องกับข้อมูลเพื่อการพัฒนา ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับกลุ่มจังหวัด และผลการวิเคราะห์ศักยภาพและประเด็นปัญหาในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนา

(2) เป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัด (ระยะ 5 ปี) แสดงสถานภาพที่กลุ่มจังหวัดต้องการจะเป็นหรือบรรลุถึงในอนาคตอย่างชัดเจน สอดคล้องกับโอกาส ศักยภาพปัญหา และอุปสรรค ที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มจังหวัด

(3) ตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัด ตัวชี้วัดจะต้องมีความชัดเจนสอดคล้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาลดช่วงระยะเวลาของแผน มีจำนวนตัวชี้วัดที่เหมาะสมและสามารถวัดได้ในเชิงปริมาณหรือคุณภาพ

(4) ประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด กำหนดประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาสำคัญระดับชาติ (agenda) ทิศทางการพัฒนาภาค รวมทั้งศักยภาพ โอกาส ปัญหา และความต้องการของพื้นที่ (area) สอดคล้องกับผลที่ได้จากบทวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย

(4.1) วัตถุประสงค์ (ของแต่ละประเด็นการพัฒนา)

(4.2) เป้าหมายและตัวชี้วัด (ของแต่ละประเด็นการพัฒนา)
ตัวชี้วัดจะต้องมีความชัดเจนสอดคล้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาลดช่วงระยะเวลาของแผน มีจำนวนตัวชี้วัดที่เหมาะสมและสามารถวัดได้ในเชิงปริมาณหรือคุณภาพ

(4.3) แนวทางการพัฒนา ของแต่ละประเด็นการพัฒนา ที่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

(4.4) แผนงานโครงการอย่างย่อ (Project Brief) เป็นแผนงานสำคัญที่ขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และเพียงพอที่ทำให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามที่กำหนดไว้ได้ ประกอบด้วย แผนงานและโครงการที่มีความสำคัญภายใต้แผนงาน

2.5 บริบทแผนพัฒนาจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

กลุ่มจังหวัดจะต้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยแผนพัฒนาจังหวัดที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่แบบองค์รวม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาส รายได้และอาชีพที่สนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และแผนพัฒนาจังหวัดจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเชื่อมโยงการพัฒนาของแต่ละจังหวัดเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาเพิ่มขึ้น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ร่วมกันรับผิดชอบ ร่วมทำร่วมตัดสินใจ ร่วมสนับสนุนหรือร่วมลงทุน และเป็นเจ้าภาพการพัฒนาจังหวัด เพื่อให้การดำเนินการภายในกลุ่มจังหวัดมีลักษณะบูรณาการเพื่อผลประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม และต้องสร้างโอกาสและเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นของประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมและผลักดันให้แผนพัฒนาทั้งในระดับกลุ่มจังหวัด/จังหวัดประสบผลสำเร็จในที่สุด

2.5.1 ข้อมูลการวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ได้รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในการพัฒนาจังหวัดฯ โดยผ่านการจัดประชุมสัมมนาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2561 ณ ห้องอิรวดี โรงแรมสกลนคร พีซี แกรนด์ พาเลซ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร และการประชุมเชิงปฏิบัติการในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 เมื่อวันที่ 26-28 ตุลาคม 2561 ณ โรงแรมสกล แกรนด์พาเลซ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยมีผู้เข้าร่วมจากส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชน จากจังหวัดในกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร, นครพนม และมุกดาหาร) จึงสามารถสรุปความต้องการของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

1) ประเด็นด้านเศรษฐกิจ โดยความต้องการของประชาชนที่สำคัญ เช่น ต้องการพัฒนาอาชีพและให้ความรู้แก่เกษตรกร ส่งเสริมการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องให้เกิดการกระจายรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น เติบโตทันสมัยสภาพของพื้นที่และสร้างห่วงโซ่มูลค่าสามารถสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ เพื่อก่อให้เกิดเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูง และยั่งยืน รวมถึงการสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างเป็นธรรมให้กับผู้ประกอบการ และเกษตรกรรุ่นใหม่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

2) ประเด็นด้านเกษตร โดยความต้องการของประชาชนที่สำคัญ เช่น แก้ไขปัญหา ราคาสินค้าในท้องตลาดและค่าครองชีพในปัจจุบันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ราคาสินค้าเกษตรลดลง แต่ต้นทุนการผลิตเพิ่มสูงขึ้น และมีตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรมีความยุติธรรมกับเกษตรกร มีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ในการส่งเสริมการเกษตร และจัดตั้ง Sanook Farmer Market เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพและการพัฒนาตลาดสินค้าทางการเกษตรของสกลนคร นครพนม มุกดาหาร ยกกระดับ มาตรฐานสินค้าเกษตรของกลุ่มจังหวัด เช่น สามคำสกลนคร (ไก่ดำ หมูดำ วัวดำ) และส่งเสริม การเลี้ยงโคเนื้อทั้ง 3 จังหวัด สัตว์น้ำ พัฒนาการปลูกข้าวให้มีผลผลิตคุณภาพและผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น และสร้างนวัตกรรมการผลิตพันธุ์ตามมาตรฐาน GAP และมาตรฐานอินทรีย์ ส่งเสริมการแปรรูปและสร้าง มูลค่าเพิ่มกลุ่มจังหวัดสนุก ควรมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับการทำเกษตรให้มีความทันสมัย เน้นการให้องค์ความรู้สมัยใหม่เพิ่มเติมแก่เกษตรกรและควรลดการแจกปัจจัยการผลิต และมีการนำเทคโนโลยีใหม่มาช่วยส่งเสริมเกษตรกร เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืนในจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร

3) ประเด็นด้านการค้า โดยความต้องการของประชาชนที่สำคัญ เช่น การพัฒนาขีด ความสามารถด้านการค้าการลงทุนสู่ไทยแลนด์ 4.0 มุ่งพัฒนาช่องทางการคมนาคมเชื่อมโยงทั้ง 3 จังหวัด และพัฒนาเส้นทางในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่รอบสถานีขนส่งมุกดาหารและ นครพนม ส่งเสริมการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างโอกาสการเพิ่มมูลค่าการค้าจาก โครงข่ายคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักภาคกลางและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาค ตะวันออก (EEC) แก้ไขปัญหาสินค้าหนีภาษีข้ามด่านตามแนวชายแดน ทางสะพานมิตรภาพ และ ประเทศไทยยังไม่สามารถให้สัตยาบรรณความตกลงขนส่งสินค้าข้ามแดนภายใต้กรอบความร่วมมือ GMS กับประเทศคู่ภาคี

4) ประเด็นด้านท่องเที่ยว โดยความต้องการของประชาชนที่สำคัญ เช่น การพัฒนาถนนสู่แหล่งการท่องเที่ยว ยกย่องคุณภาพ มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาค เขตพื้นที่ เนื่องจากเป็นรากฐานที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรม แม่น้ำโขง (นครพนม มุกดาหาร) ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายในและนอกประเทศ เป็น HUB ท่องเที่ยว ของภูมิภาคเชื่อมโยง ลาว เวียดนาม จากการพัฒนาในรูปแบบการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหรืองานประเพณีในกลุ่มจังหวัดฯ ให้เกิด ประโยชน์ร่วมกัน เช่น งานออกพรรษาทั้ง 3 จังหวัด (แห่ปราสาทผึ้ง ไหลเรือไฟ แข่งเรือยาว) ควรจัด ให้มีการเชื่อมโยงกัน ส่งเสริมภูมิปัญญา และวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจังหวัดให้นักท่องเที่ยวรู้จัก ติดป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้ มากขึ้น

5) **ประเด็นด้านสังคม** โดยความต้องการของประชาชนที่สำคัญ เช่น การทำให้ประชาชนในกลุ่มจังหวัด มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านสวัสดิการ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ สาธารณสุข รัฐสร้างสุข แก้ปัญหาความยากจนสู่ความพอเพียง พัฒนาการศึกษาให้ครอบคลุมอย่างเท่าเทียม โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีแหล่งเงินทุน หรือจัดตั้งกองทุน กุ้ย้มในการศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่เล็กเพื่อสร้างประชากรที่มีคุณภาพในอนาคต และเพิ่มโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีให้มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพตรงตามกลุ่มผู้ใช้ และแก้ปัญหาโรคพยาธิใบไม้ตับในกลุ่มจังหวัด

6) **ประเด็นด้านทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม** โดยความต้องการของประชาชนที่สำคัญ เช่น การจัดการพื้นที่เมืองและชุมชนมุ่งสู่การเป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อสนับสนุนการผลิตและคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน รวมถึงการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ไม่ให้เกิดปัญหาภัยพิบัติและการขาดแคลน ทั้งปริมาณน้ำสำหรับการอุปโภค บริโภค เกษตรกรรม ลดปริมาณการกระทำที่ให้ขยะเพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มมูลค่าวัสดุเหลือทิ้งทางเกษตร โดยการจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มสัดส่วนพื้นที่ป่าให้มากขึ้น

7) **ประเด็นด้านความมั่นคง** โดยความต้องการของประชาชนที่สำคัญ เช่น การเสริมสร้างการเฝ้าระวังและควบคุมอาชญากรรม เพิ่มมาตรการการดูแลความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังและมีบทลงโทษที่มากขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ตามแนวชายแดน

2.5.2 การวิเคราะห์ SWOT Analysis ในการประเมินศักยภาพของกลุ่มจังหวัดฯ

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ได้รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นสำคัญในการพัฒนากลุ่มจังหวัดฯ โดยนำข้อมูลจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และการประชุมเชิงปฏิบัติการในการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ซึ่งเป็นการระดมความคิดเห็นจากตัวแทนส่วนราชการของกลุ่มจังหวัดและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลุ่มจังหวัดฯ มาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของกลุ่มจังหวัดโดยมีผลการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

1) จุดแข็ง (Strengths)

(1) มีศักยภาพด้านเกษตรและบริการที่สูง อาทิ การทำปศุสัตว์ โดยเฉพาะการเลี้ยงโคขุนที่มีมาตรฐาน รวมทั้งมีศักยภาพในการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

(2) มีแหล่งท่องเที่ยว และประเพณีทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่โดดเด่น ซึ่งประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมะ

(3) มีแหล่งรวมและกระจายสินค้าไปสู่ตลาดภายในประเทศ และออกสู่ตลาดต่างประเทศ ที่สำคัญหลายแห่ง ได้แก่ ด้านศุลกากรมุกดาหาร ตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหาร ด้านศุลกากรนครพนม ตลาดอินโดจีนจังหวัดนครพนมซึ่งกลุ่มจังหวัดฯ มีพรมแดนติดต่อกับ สปป. ลาว ที่จังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหาร โดยมีช่องทางการค้า รวม 8 แห่ง คือ จุดผ่านแดนถาวร 4 แห่ง (มุกดาหาร 2 แห่ง, นครพนม 2 แห่ง) และจุดผ่อนปรน 4 แห่ง (อยู่ในจังหวัดนครพนมทั้งหมด)

(4) มีที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์โดยสามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและสามารถผ่านเข้าไปจีนตอนใต้ได้ โดยผ่านสะพานมิตรภาพ 2 (จังหวัดมุกดาหาร) และสะพานมิตรภาพ 3 (จังหวัดนครพนม) ซึ่งสามารถขยายการค้าได้ในอนาคต เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าระหว่าง กรุงเทพมหานคร สปป.ลาว ประเทศเวียดนาม และประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนตอนใต้ (นครหนานหนิง) โดยผ่านเส้นทางหมายเลข 8 และหมายเลข 12

(5) เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม

(6) มีสินค้าทางการเกษตรที่เป็นที่รู้จักและยอมรับของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ยกตัวอย่าง เช่น เนื้อโคขุนโพนย่างคำ เนื้อโคขุนหนองสูง เนื้อโคขุนนครพนม ผ้าฝ้าย ย้อมคราม ผ้าหมักโคลน ข้าวฮางหอมสกลทวาปี และหมากเเม่

2) จุดอ่อน (Weaknesses)

(1) การทำการเกษตรยังไม่ได้คุณภาพสูง ขาดการทำ GAP ในวงกว้าง

(2) ผลผลิตทางการเกษตรยังต่ำ

(3) สภาพเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดมีความทั่วถึง แต่ยังไม่สะดวกเนื่องจากในบางช่วง ยังเป็นเส้นทาง 2 ช่องจราจร

(4) กลุ่มจังหวัดขาดระบบการขนส่งทางรางที่เชื่อมต่อระหว่างเมืองหลัก และเมืองหลวง

(5) ผู้ประกอบการขาดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และข้อมูลการตลาดในการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ และทำการตลาด

(6) ทรัพยากรป่าไม้ในกลุ่มจังหวัดฯ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

(7) ยังคงมีความเหลื่อมล้ำสูงในพื้นที่

(8) คุณภาพน้ำในพื้นที่ยังต้องได้รับการพัฒนา

(9) ประชาชนในพื้นที่ค่อนข้างที่จะมีปัญหาสุขภาพ ประชาชนเข้าถึงระบบสาธารณสุขได้น้อย

3) โอกาส (Opportunities)

(1) รัฐบาลมีการวางแผนและผลักดันโครงการเครือข่ายคมนาคม และระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่มากขึ้น ทั้งระบบถนน และระบบราง เพื่อเชื่อมโยงพื้นที่เศรษฐกิจหลักภาคกลางและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) และประเทศเพื่อนบ้าน

(2) ประเทศเพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มจังหวัดฯ

(3) สาธารณรัฐประชาชนจีนมีนโยบายการสนับสนุนและส่งเสริมการค้าการลงทุนกับประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยในปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนให้ความสำคัญ ต่อการค้าการลงทุนกับประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยจะใช้เส้นทาง จีนตอนใต้ ลงมาสู่ ไทย – สปป. ลาว – พม่า – เวียดนาม

(4) ความเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุน ซึ่งกันและกัน ทั้งในและนอกเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด มีนโยบายการส่งเสริมการค้าการลงทุน ของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งผลการค้าการลงทุนของไทย ทำให้เกิดความเชื่อมโยงทางด้านการค้า การลงทุน มากขึ้น และประกอบกับ สปป. ลาว มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษที่แขวงคำม่วน และแขวงสะหวันนะเขต

(5) นโยบายรัฐบาลส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน โดยกลุ่มจังหวัดฯ มีพืชเศรษฐกิจที่สามารถนำไปผลิตเป็นพลังงานทดแทนได้อย่างเพียงพอ เช่น มันสำปะหลัง มูลสัตว์ เป็นต้น

(6) นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมแม่น้ำโขง

4) อุปสรรค (Threats)

(1) ปัญหาจากการข้ามพรมแดน อาทิ ปัญหาสินค้าหนีภาษี ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ

(2) เส้นทางคมนาคมผ่านเทือกเขาภูพาน มีความยากลำบากใช้เวลา มีค่าใช้จ่ายสูง และมีอุบัติเหตุบ่อยครั้ง

(3) สาธารณรัฐประชาชนจีน จะยอมรับสินค้าประเภทผลไม้จากประเทศไทยตามกระบวนการ CIQ ในกรณีที่ส่งผ่านมาจากสะพานมิตรภาพ 2 (จังหวัดมุกดาหาร) เท่านั้น แต่สำหรับสินค้าผลไม้ที่ส่งผ่านมาจากสะพานมิตรภาพ 3 (จังหวัดนครพนม) จะส่งออกได้ถึงเฉพาะประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

(4) ภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยที่มีแนวโน้มสูงขึ้น

(5) การส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจจำนวนมาก อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

(6) การเข้าสู่สังคมสูงอายุมักส่งผลกระทบต่อปัญหาแรงงาน และสวัสดิการต่าง ๆ

2.5.3 เป้าหมายและประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประเมินโอกาส ศักยภาพ ปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 แล้วนั้น และเพื่อแสดงจุดยืนหรือทิศทางการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดที่ต้องการจะบรรลุในอนาคต ให้สอดคล้องกับบริบท และสภาพปัญหาของพื้นที่ ตลอดจนความต้องการของประชาชน โดยกลุ่มจังหวัดฯ จึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดคือ “ครัวอาหารปลอดภัย ศูนย์กลางการค้าโลจิสติกส์ใหม่ เมืองแห่งความสุขทุกช่วงวัย” และได้มีการกำหนดประเด็นการพัฒนา เพื่อให้มีความสอดคล้องเป้าหมายการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดฯ ให้มากที่สุด ซึ่งในแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดฯ (พ.ศ.2561-2565) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 ได้มีการทบทวนประเด็นการพัฒนา 4 ประเด็นพัฒนา รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ประเด็นพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติวัฒนธรรม)

เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

วัตถุประสงค์เพื่อให้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดเป็นที่ยอมรับและเติบโตมากขึ้น สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม โดยจะมุ่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน พัฒนาเรื่องราวและเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาศักยภาพด้านการให้บริการแก่ผู้ประกอบการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พัฒนาสินค้าที่ระลึก และ OTOP ที่มีคุณภาพเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 3 ธรรม ของกลุ่มจังหวัด

ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายตามประเด็นพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติวัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน ได้กำหนดให้ร้อยละของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา และร้อยละของรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ตามรายละเอียดแสดงดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามประเด็นพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติวัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย				
		ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565
1. ร้อยละของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา	ร้อยละ	5	5	5	5	5
2. ร้อยละของรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา	ร้อยละ	5	5	5	5	5

2) ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และ ครัวอาหารปลอดภัย

วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาผลิตภาพ และคุณภาพสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น ภาคการเกษตรของกลุ่มจังหวัด มีการเติบโตสูงขึ้น และผลผลิตการเกษตรได้รับการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าให้สอดคล้องกับตลาด สำหรับแนวทางการพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย โดยจะมุ่งเพิ่มศักยภาพการผลิตและการบริหารจัดการสินค้าเกษตรคุณภาพสูง ให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรให้สอดคล้องกับตลาด และประชาสัมพันธ์และการเชื่อมโยงตลาด สำหรับสินค้าเกษตรเป้าหมาย

ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายตามประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และ ครัวอาหารปลอดภัย ได้กำหนดให้ร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดภาคการเกษตรที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา จำนวนผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มขึ้น และร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ตามรายละเอียดแสดงดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และ ครัวอาหารปลอดภัย

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย				
		ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565
1. ร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมกลุ่มจังหวัดภาคการเกษตรที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา	ร้อยละ	3	3	4	4	4
2. จำนวนผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มขึ้น	ผลิตภัณฑ์	10	10	10	10	10
3. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนเกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย	ร้อยละ	5	7	9	10	10

3) ประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่

วัตถุประสงค์เพื่อให้ภาคการค้าและการลงทุน มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการ และแรงงานได้รับการเพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตการค้า การลงทุน สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุนได้รับการปรับปรุง/พัฒนา และสินค้าและบริการได้รับการเพิ่มมูลค่า โดยใช้นวัตกรรม สำหรับแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่ โดยจะมุ่งเพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิต การค้า การลงทุนแก่ผู้ประกอบการและแรงงานในพื้นที่ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการค้า การลงทุน ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการในการค้า การลงทุน รวมถึงการลดข้อจำกัด และส่งเสริมการค้า การลงทุนในพื้นที่

ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายตามประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่ ได้กำหนดให้ร้อยละของมูลค่าการจำหน่ายสินค้า OTOP ของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาค้าปลีก - ค้าส่ง ของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้นจากปีก่อนตามรายละเอียดแสดงดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย				
		ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565
1. ร้อยละของมูลค่าการจำหน่ายสินค้า OTOP ของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ	ร้อยละ	5	5	5	5	5
2. ร้อยละของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาค้าปลีก-ค้าส่งของกลุ่มจังหวัด เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ	ร้อยละ	3	3	5	5	5
3. ร้อยละมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของกลุ่มจังหวัดเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ	ร้อยละ	5	5	5	5	5

4) ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง

วัตถุประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมของกลุ่มจังหวัด ประชาชนมีการเข้าถึง และมีการศึกษาที่ดีขึ้น ประชาชนในกลุ่มจังหวัดมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึง ประชาชนมีการดูแลเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สำหรับแนวทางการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง โดยจะมุ่งส่งเสริมการลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับ ประชาชนในพื้นที่ สนับสนุนกิจกรรมในการรักษาความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งส่งเสริมมาตรการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายตามประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และ ความมั่นคง ได้กำหนดให้ร้อยละประชาชนในกลุ่มจังหวัดเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานของรัฐเพิ่มขึ้น และสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เพิ่มสูงขึ้นตามรายละเอียดแสดงดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย				
		ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565
1. ร้อยละประชาชนในกลุ่มจังหวัด เข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานของรัฐ เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	-	-	5	5	5
2. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เพิ่มสูงขึ้น	ร้อยละ	-	-	3	3	3

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีงานวิจัยหรือการศึกษาที่เกี่ยวข้องและสามารถนำมาใช้ประกอบในการศึกษาเพื่ออ้างอิงสำหรับงานวิจัยเรื่อง “ประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน)” จำนวน 3 งานวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

รวีภา หอมเศรษฐี (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยศึกษาจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางมาจังหวัดเชียงราย และบุคคลที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ พิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยวช่วงครึ่งปีแรก สูงกว่าเป้าหมายในระดับมาก และปริมาณรายได้ จากการท่องเที่ยวช่วงครึ่งปีแรก สูงกว่าเป้าหมายระดับปานกลาง และระดับความพึงพอใจนักท่องเที่ยว ต่อการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวกับนโยบายและการบริหารที่สัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว ความเพียงพอของทรัพยากรทางการบริหาร ความรู้ความสามารถของบุคลากร การประชาสัมพันธ์ กระบวนการติดต่อสื่อสาร และการสนับสนุนของบุคลากร รวมทั้งปัจจัยสถานะทางสังคม ส่วนปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เรียงตามลำดับ ได้แก่ การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม การเอา راحتเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ราคาสินค้าและบริการ การประชาสัมพันธ์ไม่ดีเพียงพอ และ ความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินนักท่องเที่ยว

กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546) ได้ศึกษาการจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่ พบว่า ป่าชุมชนบ้านทุ่งสูงมีสิ่งที่น่าสนใจมากมายไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ โดยสามารถจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ทั้งหมด 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) การพักค้างคืนกับชาวบ้าน 2) การนวดสมุนไพร 3) การนำเที่ยวในชุมชน/พื้นที่การเกษตร 4) การขี่จักรยานชมธรรมชาติ/ชุมชน 5) การชมเส้นทางสมุนไพร 6) การเดินป่าแบบผจญภัย และ 7) การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ด้วยความหลากหลายของกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ มีความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างมาก ยกเว้น ด้านการประชาสัมพันธ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เห็นว่าควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้มากขึ้น ซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเดินป่าแบบผจญภัย และชมเส้นทางสมุนไพรมากที่สุด โดยในความเห็นของผู้นำชุมชนนั้นต้องการส่งเสริมกิจกรรมชมเส้นทางสมุนไพรมากที่สุด เพราะเห็นว่าชุมชนมีความพร้อม แต่อย่างไรก็ตามชุมชนยังต้องการ

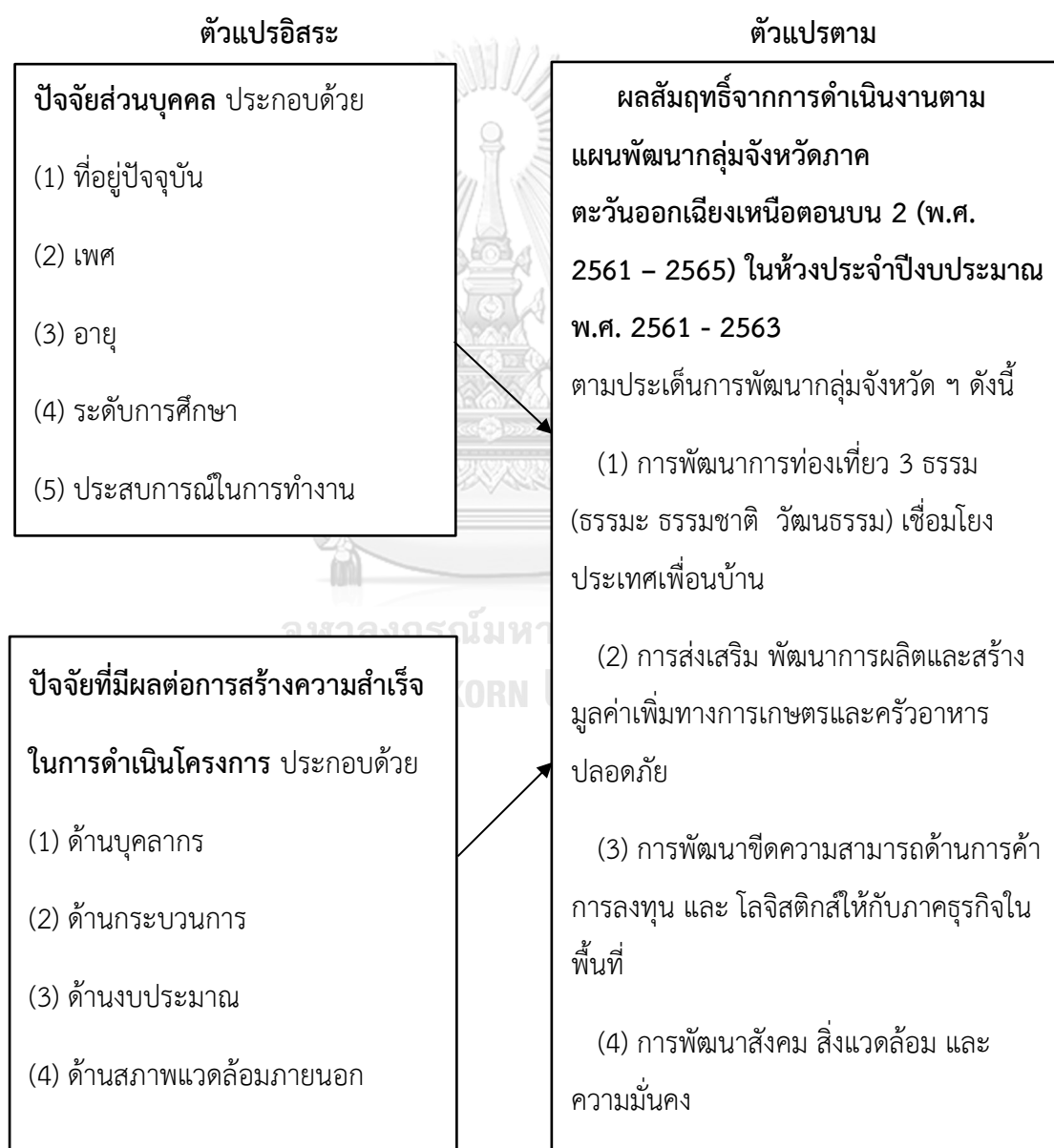
สนับสนุนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น ในส่วนผลของการศึกษาด้านกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านทุ่งสงโดยใช้ส่วน ประสมทางการตลาดทั้ง 7 P's นั้น พบว่า ควรมีการจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบเป็นแพ็คเกจ ตามความความสนใจของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการเสนอขายสินค้า และ ความสามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี รวมถึงการจัดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้ชุมชน บ้านทุ่งสงเป็นที่รู้จักในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการโดยเสนอแนะว่าชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เป็นที่รู้จักสำหรับชุมชนบ้านทุ่งสง ควรมีการนำกลยุทธ์ การจัดการส่วนประสมทางการตลาด 7 P's ไปประยุกต์ใช้ในชุมชน เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่จะเกิดขึ้นให้เป็นไปอย่างยั่งยืนในอนาคต

การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ส่วนประสมทางการตลาด 7 P's ทำให้ทราบ ถึงทั้งจุดแข็ง คือ กิจกรรมที่สร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและรักษามาตรฐาน และ จุดอ่อน คือ ด้านการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ อีกทั้ง การประชาสัมพันธ์ให้ ชุมชนได้รับทราบถึงกลยุทธ์ทางการตลาดที่จะนำมาใช้ในชุมชน

สมบัติ สิงห์แหลม (2548) ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ ท่องเที่ยวของกรมรบพิเศษที่ 5 หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการท่องเที่ยวกรมรบพิเศษที่ 5 โดยมีประชากรกลุ่ม ตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มชุดครูฝึก กลุ่มชุมชน (ครอบครัว) และกลุ่ม อาจารย์ นักเรียน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานโครงการท่องเที่ยวกรมรบพิเศษที่ 5 มีปัญหา อุปสรรคในระดับปานกลาง โดยกลุ่มชุดครูฝึก กลุ่มชุมชน (ครอบครัว) มีความพึงพอใจต่อการ ดำเนินงานโครงการท่องเที่ยวกรมรบพิเศษที่ 5 ระดับปานกลาง สำหรับกลุ่มอาจารย์และนักเรียนที่ เข้าร่วมโครงการท่องเที่ยว พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากโดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การมีส่วนร่วมกับโครงการท่องเที่ยวระดับปานกลาง ดังนั้น โครงการท่องเที่ยวกรมรบพิเศษที่ 5 ควรดำเนินการกระตุ้นเตือนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน (ครอบครัว) มากขึ้น การรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจสาระเกี่ยวกับโครงการท่องเที่ยวกรมรบพิเศษที่ 5 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การรณรงค์ให้เกิดจิตสำนึกร่วม ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ในกลุ่มเยาวชนผู้ร่วมกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อเป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบการมีส่วนร่วมจากชุมชนเกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้นำปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความสำเร็จในการดำเนินโครงการ มากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ และได้กำหนดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 ตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 เป็นตัวแปรตาม ซึ่งสามารถแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน) โดยประเมินผลการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตั้งแต่ พ.ศ.2561 - 2563 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods) ของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) โดยมีรายละเอียดการศึกษารอบคอบถึงรูปแบบวิธีวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และ การวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยด้วยวิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) 2 รูปแบบ โดยแบบแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้แทนประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนครระดับตำบล หมู่บ้าน คือ กำนัน และแบบที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และกลุ่มผู้แทนหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำโครงการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง และผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำนวน 165 คน ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้แทนประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนครระดับตำบล หมู่บ้าน คือ กำนันของทั้ง 3 จังหวัด ตามขั้นตอนดังนี้

(1) พิจารณาจากข้อมูลการปกครอง/ข้อมูลกรอบอัตรากำลังพื้นที่ที่มีอัตรากำนัน (ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม 2560 ส่วนบริหารงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย)

(2) พิจารณาจากการจำแนกเป็นรายจังหวัด ได้แก่ ประชากรกำนันในจังหวัด นครพนม 97 คน จังหวัดมุกดาหาร 52 คน และ จังหวัดสกลนคร 124 คน รวมประชากรกำนันทั้งสิ้น 273 คน

(3) การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 ; อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 : 303) จากจำนวนประชากร กำนันทั้งสิ้น 273 คน ดังสมการต่อไปนี้

สูตรของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W.

$$n = \frac{x^2 N p (1 - p)}{e^2 (N - 1) + x^2 p (1 - p)}$$

กำหนดให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

x^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ($x^2 = 3.841$)

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ในกรณีไม่ทราบให้กำหนด $p = 0.5$)

แทนค่าตามสูตรได้ผล ดังนี้

$$n = \frac{3.841 \times 273 \times 0.5 \times 0.5}{(0.05)^2 \times (273 - 1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5}$$

$$n = 159.822 \text{ หรือ } 160$$

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 160 คน

(4) เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว จึงใช้วิธีสุ่มแบบโควตา (quota sampling) โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายจังหวัด โดยใช้แบบสัดส่วน (Proportional) ใช้สูตรดังนี้

ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายจังหวัด = $\frac{\text{จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนประชากรกำนันรายจังหวัด}}{\text{จำนวนประชากรกำนันทั้ง 3 จังหวัด}}$

ผลการคำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกำนันจำแนกตามพื้นที่รายจังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครพนม 57 คน จังหวัดมุกดาหาร 31 คน และจังหวัดสกลนคร 72 คน รวมทั้งสิ้น 160 คน รายละเอียดแสดงดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 7 สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกําหนดในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร

จังหวัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
นครพนม	97 คน	57 คน
มุกดาหาร	52 คน	31 คน
สกลนคร	124 คน	72 คน
รวมทั้งสิ้น	273 คน	160 คน

(5) หลังจากที่ได้สัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่างกําหนด จําแนกตามพื้นที่รายจังหวัดแล้วนั้น จึงทำการคํานวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจําแนกตามรายอำเภอ ซึ่งจังหวัดนครพนมมีจํานวน 12 อำเภอ จังหวัดมุกดาหารมีจํานวน 7 อำเภอ และจังหวัดสกลนครมีจํานวน 18 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 37 อำเภอ โดยใช้แบบสัดส่วน (Proportional) ดังนี้

ขนาดกลุ่มตัวอย่างจําแนกตามรายอำเภอ = $\frac{\text{จํานวนขนาดกลุ่มตัวอย่างรายจังหวัด}}{\text{จํานวนอำเภอในจังหวัดนั้น}}$

ผลการคํานวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกําหนด จําแนกตามพื้นที่เป็นรายอำเภอ ได้แก่ ขนาดกลุ่มตัวอย่างรายอำเภอของจังหวัดนครพนม 5 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างรายอำเภอของจังหวัดมุกดาหาร 5 คน และขนาดกลุ่มตัวอย่างรายอำเภอของจังหวัดสกลนคร 4 คน รวมทั้งสิ้น 167 คน รายละเอียดแสดงดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 8 สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างกําหนดในพื้นที่จําแนกรายอำเภอ

จังหวัด	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง รายจังหวัด	จํานวนอำเภอ	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง รายอำเภอ
นครพนม	57 คน	12	4 - 5 คน
มุกดาหาร	31 คน	7	5 คน
สกลนคร	72 คน	18	4 คน
รวมทั้งสิ้น	160	37	160

2) กลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องข้องในการจัดทำแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 5 คน ได้แก่

(1) ผู้แทนกลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยใช้หลักในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำนวน 2 คน ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร และเจ้าหน้าที่กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

(2) ผู้แทนหน่วยงานรับผิดชอบหลักในประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยใช้หลักในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องข้องกับการจัดทำโครงการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด จำนวน 3 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

3.3.1 การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดฯ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดฯ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย จังหวัดที่ปฏิบัติงาน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยประเมินผลจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 ของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมในประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่ได้ผลผลิต (Outputs) และเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) ตามความรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 56 ข้อ ดังนี้

1) ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน จำนวน 14 ข้อ

2) ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย จำนวน 14 ข้อ

3) ประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่ จำนวน 14 ข้อ

4) ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง จำนวน 14 ข้อ

โดยแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert Scale (อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) มี 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม พิจารณาผลการดำเนินการว่าบรรลุผลอยู่ในระดับใด โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง บรรลุผลมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง บรรลุผลมาก

คะแนน 3 หมายถึง บรรลุผลปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง บรรลุผลน้อย

คะแนน 1 หมายถึง บรรลุผลน้อยที่สุด

3.3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

ข้อคำถามเป็นประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้แทนกลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และผู้แทนหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำโครงการตามประเด็นพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว

3.4 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 การสร้างแบบสอบถาม

1) ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และแนวคิด กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด

2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตเนื้อหา

3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ศึกษาศาสนาพุทธตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้เพื่อพิจารณา ปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนด

4) การตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ศึกษาศาสนาพุทธได้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบพิจารณาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) คือ พิจารณาข้อคำถามที่สร้างขึ้นมาว่ามีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของเครื่องมือกับเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objectives Congruence : IOC) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนน ซึ่งคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าความตรง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป โดยทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67– 1.00 จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถามของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดัชนีความสอดคล้อง (index of item-objective congruence: IOC) เฉลี่ยเท่ากับ 0.89

5) นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านแนะนำ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 คน คือ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม

6) ตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990 ; อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงใช้แบบสอบถามฉบับนี้ในการเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างได้ค่าความเชื่อมั่นรายประเด็นและโดยภาพรวม ดังนี้

(1) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน เท่ากับ 0.87

(2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประเด็นการพัฒนาการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย เท่ากับ 0.91

(3) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประเด็นการพัฒนาการพัฒนาศีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่ เท่ากับ 0.89

(4) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง เท่ากับ 0.85

(5) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

7) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

3.4.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์

1) ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการโครงการ

2) จัดทำแบบสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง โดยกำหนดขอบเขตให้ครอบคลุมเกี่ยวกับการมุ่งเน้นการพัฒนาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในด้านการท่องเที่ยว รวมถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

3) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองสัมภาษณ์กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย 1 ครั้ง

5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ทดลองแล้วมาปรับปรุงข้อคำถามอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

1) ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากปลัดอำเภอและเจ้าหน้าที่ของที่ทำกรปกครองอำเภอทั้ง 3 จังหวัด 37 อำเภอในการดำเนินการแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากร และรวบรวมแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้ นำมาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

- 1) ขออนุญาตและนัดหมายกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์
- 2) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยการจดบันทึกเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์
- 3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมดที่ได้ นำมาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามที่อยู่ปัจจุบัน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางและเขียนพรรณนา

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยประเมินผลจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 ของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ในประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่ได้ผลผลิต (Outputs) และเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และโดยภาพรวมทั้ง 4 ประเด็น เพื่อต้องการทราบระดับการบรรลุผลการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 เมื่อหาค่าได้แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผลคะแนนเป็นช่วง ๆ เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย ในช่วงคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 แปลความว่า บรรลุผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 แปลความว่า บรรลุผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 แปลความว่า บรรลุผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 แปลความว่า บรรลุผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 แปลความว่า บรรลุผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ความกว้างของอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.8 ซึ่งได้ค่ามาจากการคำนวณ โดยการใช้สมการทางคณิตศาสตร์ ดังนี้ (ชัชวาลย์,2539)

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างจังหวัดที่ปฏิบัติงานกับผลสัมฤทธิ์ จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้สถิติ One-Way ANOVA ถ้าพบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับไม่เกิน .05

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนาแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis technique) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ และเป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเกี่ยวกับประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน) โดยประเมินผลการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตั้งแต่ พ.ศ. 2561 - 2563 การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) 2 รูปแบบ โดยแบบแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 คือ กำนัน ในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร จำนวน 160 คน และแบบที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย จากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และผู้แทนหน่วยงานรับผิดชอบหลักในประเด็นการพัฒนา กลุ่มจังหวัดตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 160 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามความรู้ของผู้เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างจังหวัดที่ปฏิบัติงานกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ กำหนดในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร จำนวน 160 คน รายละเอียดดังตาราง 9 - 13

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ปฏิบัติงาน

(n = 160)

จังหวัดที่ปฏิบัติงาน	จำนวนคน	ร้อยละ
จังหวัดนครพนม	57	35.62
จังหวัดมุกดาหาร	31	19.38
จังหวัดสกลนคร	72	45.00
รวม	160	100.00

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกำหนดปฏิบัติงานในจังหวัดสกลนคร จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 35.62 รองลงมา คือ กำหนดปฏิบัติงานในจังหวัดนครพนม จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.38 และกำหนดปฏิบัติงานในจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรเพศ

(n = 160)

เพศ	จำนวนคน	ร้อยละ
ชาย	156	97.50
หญิง	4	2.50
รวม	160	100.00

จากตาราง 10 พบว่า กำหนดในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50 และเพศหญิงจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรอายุ

(n = 160)

อายุ	จำนวนคน	ร้อยละ
20 – 30 ปี	-	-
31 – 40 ปี	17	10.62
41 – 50 ปี	56	35.00
51 ปี ขึ้นไป	87	54.38
รวม	160	100.00

จากตาราง 11 พบว่า กำนันในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 54.38 รองลงมาคืออายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 35 และอายุในช่วง 31 – 40 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.62 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา

(n = 160)

ระดับการศึกษา	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	107	66.88
ปริญญาตรี	53	33.12
ปริญญาโท	-	-
สูงกว่าปริญญาโท	-	-
รวม	160	100.00

จากตาราง 12 พบว่า กำนันในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 66.88 และ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 33.12 ตามลำดับ และไม่มีกำนันที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท และสูงกว่าปริญญาโท

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงาน

(n = 160)

เพศ	จำนวนคน	ร้อยละ
1 – 5 ปี	51	31.88
6 – 10 ปี	65	40.62
11 – 15 ปี	42	26.25
16 – 20 ปี	2	1.25
20 ปี ขึ้นไป	-	-
รวม	160	100.00

จากตาราง 13 พบว่า กำนันในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 6 – 10 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 40.62 รองลงมา คือ มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 31.88 มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 26.25 มีประสบการณ์การทำงาน 16 – 20 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ และไม่มีกำนันที่มีประสบการณ์การทำงาน 20 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามความรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง

ประเมินผลจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 ของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ในประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่ได้ผลผลิต (Outputs) และเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) รายละเอียดดังตาราง 14 – 18

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

(n = 160)

ข้อที่	ประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน	4.25	.334	มากที่สุด
2	ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย	3.75	.394	มาก
3	ประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่	3.71	.437	มาก
4	ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง	3.40	.361	ปานกลาง
ภาพรวม		3.78	.297	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.40 - 4.25 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน ($\bar{X} = 4.25$) อยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคือ ประเด็น การส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย ($\bar{X} = 3.75$) อยู่ในระดับมาก และประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.71$) อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง ($\bar{X} = 3.40$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ
ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

(n = 160)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน	4.26	.577	มากที่สุด
2	การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม เพื่อรองรับการ ท่องเที่ยว	4.29	.578	มากที่สุด
3	การส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการ ท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน	4.12	.695	มาก
4	การส่งเสริมงานประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรม การท่องเที่ยวอันเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มจังหวัด	4.89	.317	มากที่สุด
5	การพัฒนามาตรฐานมัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยว และ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	4.03	.793	มาก
6	การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการบริหาร จัดการ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มขึ้น	4.23	.596	มากที่สุด
7	การพัฒนาสินค้าที่ระลึก และ OTOP ที่มีคุณภาพ เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว	4.39	.584	มากที่สุด
8	การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 3 ธรรม ของกลุ่มจังหวัด	3.98	.781	มาก
9	การส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดให้เป็นที่ รู้จักในระดับประเทศ	4.07	.605	มาก
10	การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถ มาเที่ยวได้ตลอดทั้งปี	3.94	.698	มาก
11	การสืบสาน ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันเป็น เอกลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่	4.90	.301	มากที่สุด

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน (ต่อ)

(n = 160)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
12	การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและบริการแก่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว	4.26	.588	มากที่สุด
13	การพัฒนาให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา	4.08	.709	มาก
14	รายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา	4.04	.772	มาก
	ภาพรวม	4.25	.334	มากที่สุด

จากตาราง 15 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.94 – 4.90 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การสืบสาน ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่ ($\bar{X} = 4.90$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมงานประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวอันเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มจังหวัด ($\bar{X} = 4.89$) อยู่ในระดับมากที่สุด และการพัฒนาสินค้าที่ระลึก และ OTOP ที่มีคุณภาพเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.39$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถมาเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ($\bar{X} = 3.94$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้าง
มูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย

(n = 160)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและ เหมาะสม (Good Agriculture Practices : GAP)	4.02	.687	มาก
2	การส่งเสริม ยกระดับการผลิตตามมาตรฐาน อินทรีย์	4.05	.662	มาก
3	การพัฒนาสินค้าเกษตรท้องถิ่นในพื้นที่	4.01	.714	มาก
4	การสนับสนุนให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำที่เพียงพอใน การทำเกษตร	3.13	.745	ปานกลาง
5	การส่งเสริมศักยภาพกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ให้มี ความรู้ ความเข้าใจในการทำเกษตรที่ถูกต้อง ตามหลักวิชาการ	3.93	.665	มาก
6	การส่งเสริมและสนับสนุนการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ผลผลิตทางการเกษตร	3.84	.743	มาก
7	การส่งเสริมการเชื่อมโยงตลาดสำหรับสินค้าเกษตร เป้าหมาย	3.83	.675	มาก
8	การผลิตและการบริหารจัดการสินค้าเกษตรให้มี คุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น (สินค้า เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์)	3.98	.691	มาก
9	การบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ ช่วยในการ บรรเทาปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง	3.26	.863	ปานกลาง
10	การพัฒนาแหล่งน้ำ และระบบชลประทาน เพื่อรองรับความต้องการทางภาคเกษตร	3.14	.743	ปานกลาง

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย (ต่อ)

(n = 160)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
11	การส่งเสริมผลผลิตการเกษตรของกลุ่มจังหวัดฯ ให้ได้รับการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สอดคล้องกับตลาด	3.84	.708	มาก
12	การพัฒนาเกษตรกรให้สามารถเพิ่มผลผลิต	3.88	.780	มาก
13	การพัฒนาเกษตรกรให้สามารถลดต้นทุนการผลิต	3.79	.722	มาก
14	รายได้ของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา	3.79	.710	มาก
	ภาพรวม	3.75	.394	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.13 – 4.05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งเสริม ยกระดับการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์ ($\bar{X} = 4.05$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agriculture Practices : GAP) ($\bar{X} = 4.02$) อยู่ในระดับมาก และการพัฒนาสินค้าเกษตรท้องถิ่นในพื้นที่ ($\bar{X} = 4.01$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำที่เพียงพอในการทำเกษตร ($\bar{X} = 3.13$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า
การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่

(n = 160)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์เด่นของกลุ่มจังหวัด	3.81	.797	มาก
2	ผู้ประกอบการในพื้นที่มีความสามารถด้านการผลิต การค้า การลงทุน ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ	3.49	.904	มาก
3	แรงงานในพื้นที่มีความสามารถในการทำธุรกิจ ระหว่างประเทศ	3.26	.863	ปานกลาง
4	การเชื่อมโยงคมนาคมในพื้นที่ รองรับเส้นทาง คมนาคมหลัก	3.81	.731	มาก
5	การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งตามแนว ชายแดนสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	3.72	.833	มาก
6	การยกระดับความพร้อมด้านเทคโนโลยีการผลิต สินค้าและบริการในการค้า การลงทุน	3.64	.820	มาก
7	การส่งเสริมการใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับ สินค้าและบริการในการค้า การลงทุน	3.73	.742	มาก
8	การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถยกระดับ คุณภาพการผลิตสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐาน	3.83	.729	มาก
9	การพัฒนาและขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้าใน ต่างประเทศ	3.76	.705	มาก
10	การส่งเสริมผู้ประกอบการให้สามารถบริการ เพื่อ การค้าระหว่างประเทศ	3.63	.782	มาก
11	การส่งเสริมพัฒนาขีดทักษะความสามารถของ ผู้ประกอบการในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ	3.79	.695	มาก

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่ (ต่อ)

(n = 160)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
12	การส่งเสริมให้ผู้ใช้นนและนักลงทุน สามารถ สัญจรได้สะดวกขึ้น เพิ่มโอกาสทางการค้า การลงทุนและตอบสนอง	3.94	.656	มาก
13	การส่งเสริมมูลค่าการค้ารายสินค้าของกลุ่ม จังหวัดเพิ่มขึ้นจากปีก่อน	3.79	.598	มาก
14	การค้าและการลงทุนมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น	3.73	.735	มาก
	ภาพรวม	3.71	.437	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนา ขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.26 – 3.94 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ การส่งเสริมให้ผู้ใช้นนและนักลงทุน สามารถสัญจรได้สะดวกขึ้น เพิ่มโอกาสทางการค้า การลงทุนและตอบสนอง ($\bar{X} = 3.94$) อยู่ในระดับมากรองลงมาคือ การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ สามารถยกระดับคุณภาพการผลิตสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐาน ($\bar{X} = 3.83$) อยู่ในระดับมาก สำหรับการเชื่อมโยงคมนาคมในพื้นที่ รองรับเส้นทางคมนาคมหลัก และผู้ประกอบการมีความรู้ความ เข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เด่นของกลุ่มจังหวัด ($\bar{X} = 3.81$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ แรงงานในพื้นที่มีความสามารถในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ($\bar{X} = 3.26$) อยู่ใน ระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และ
ความมั่นคง

(n = 160)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพในชุมชน	3.79	.598	มาก
2	การส่งเสริมกิจกรรมเสริมรายได้ให้กับประชาชนในกลุ่มจังหวัดฯ	3.73	.582	มาก
3	การยกระดับคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	3.16	.717	ปานกลาง
4	การอนุรักษ์ ฟื้นฟูป่า โดยส่งเสริมการปลูกป่า	3.49	.904	มาก
5	การป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าไม้	3.38	.881	ปานกลาง
6	การส่งเสริมการบริหารจัดการขยะ	3.36	.843	ปานกลาง
7	การดูแลความปลอดภัยและควบคุมคดีอาชญากรรมในพื้นที่	3.28	.855	ปานกลาง
8	การสอดส่องดูแลความสงบตามพื้นที่ชายแดน	3.31	.892	ปานกลาง
9	การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมของกลุ่มจังหวัด	3.49	.793	มาก
10	การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่	3.66	.911	มาก
11	การส่งเสริมให้ประชาชนในกลุ่มจังหวัดสามารถเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานของรัฐเพิ่มขึ้น	3.11	.706	ปานกลาง
12	การส่งเสริมให้ประชาชนในกลุ่มจังหวัดสามารถเข้าถึงการศึกษา	3.03	.686	ปานกลาง
13	การส่งเสริมให้สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้เพิ่มสูงขึ้น	3.54	.924	มาก

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และ
ความมั่นคง (ต่อ)

(n = 160)

ข้อที่	ประเด็นข้อคำถาม	ผลสัมฤทธิ์		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
14	การส่งเสริมให้ประชาชนในกลุ่มจังหวัดมีความ มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.29	.697	ปานกลาง
	ภาพรวม	3.40	.361	ปานกลาง

จากตาราง 18 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อผลสัมฤทธิ์จากการ
ดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาสังคม
สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง
3.03 – 3.79 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งเสริมและสนับสนุน
การประกอบอาชีพในชุมชน ($\bar{X} = 3.79$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การส่งเสริมกิจกรรมเสริม
รายได้ให้กับประชาชนในกลุ่มจังหวัดฯ ($\bar{X} = 3.73$) อยู่ในระดับมาก และการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ให้กับประชาชนในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.66$) อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริม
ให้ประชาชนในกลุ่มจังหวัดสามารถเข้าถึงการศึกษา ($\bar{X} = 3.03$) อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างจังหวัดที่ปฏิบัติงานกับ
ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตามจังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร รายละเอียดดังตาราง 19 - 20

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ปฏิบัติงาน

(n = 160)

ประเด็นการพัฒนา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 2	ระหว่างกลุ่ม	1.755	2	.877	8.638	.000
	ภายในกลุ่ม	15.949	157	.102		
	รวม	17.704	159			
การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน	ระหว่างกลุ่ม	.398	2	.199	1.287	.279
	ภายในกลุ่ม	24.275	157	.155		
	รวม	24.673	159			
การส่งเสริมพัฒนาการผลิตการ สร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	.135	2	.067	.350	.705
	ภายในกลุ่ม	30.226	157	.193		
	รวม	30.361	159			
การพัฒนาขีดความสามารถ ด้านการค้า การลงทุน และ โลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจ ในพื้นที่	ระหว่างกลุ่ม	.115	2	.058	.439	.646
	ภายในกลุ่ม	20.599	157	.131		
	รวม	20.714	159			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.056	2	.028	.313	.732
	ภายในกลุ่ม	13.936	157	.089		
	รวม	13.992	159			

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า จังหวัดที่ปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในภาพรวมที่ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อวิเคราะห์รายประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พบว่า จังหวัดที่ปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีทดสอบแบบวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับไม่เกิน .05 เพื่อทดสอบว่ารายคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน ดังตาราง 20

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ปฏิบัติงานเป็นรายคู่ด้วยวิธีทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

จังหวัดที่ปฏิบัติงาน	(\bar{X})	จังหวัดนครพนม	จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดสกลนคร
1. จังหวัดนครพนม	4.38		.12855	.23486*
2. จังหวัดมุกดาหาร	4.25			.10631
3. จังหวัดสกลนคร	4.14			

จากตาราง 20 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ปฏิบัติงานเป็นรายคู่ด้วยวิธีทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า จังหวัดที่ปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ กำหนดที่ปฏิบัติงานในจังหวัดนครพนมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานในประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านมากกว่ากำหนดที่ปฏิบัติงานในจังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย

(1) ผู้แทนกลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จำนวน 2 คน ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร และเจ้าหน้าที่กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

(2) ผู้แทนหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการจัดทำโครงการตามประเด็นการพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด คือ ประเด็นการพัฒนา การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศ เพื่อนบ้าน ซึ่งได้ สัมภาษณ์ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม และผู้แทน สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดมุกดาหาร และผู้แทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดสกลนคร ซึ่งปรากฏผลดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ประเด็น คือ ปัจจัยที่มี ผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการ ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งผลการสัมภาษณ์เป็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ด้านการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ ในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว มีดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยด้านบุคลากร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ที่ให้ความร่วมมือในการช่วยดำเนินการด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ซึ่งการมีส่วนร่วมกัน จะต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นักการเมืองในพื้นที่ และภาคประชาชนที่ร่วมแรงร่วมใจกันที่ต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ดังนี้

1.1.1 ความเข้มแข็งจากภายในพื้นที่

ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นภายในพื้นที่ โดยคนในพื้นที่ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ตระหนักถึงมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญของพื้นที่ และมีความร่วมมือร่วมใจอย่างสูงของคนทุกระดับ ในกลุ่มจังหวัด ทั้งหน่วยงาน องค์กร ชุมชน นักการเมือง และประชาชน โดยเข้ามาร่วมในกิจกรรม การท่องเที่ยวของชุมชนนั้น รวมถึงคนในพื้นที่ร่วมกันคิดเพื่อพัฒนาพื้นที่ของตนเองตามความต้องการของคนในพื้นที่ อันจะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของตลาดท่องเที่ยว นับเป็นกลไกหลัก ในการพัฒนาพื้นที่ของตนเองเป็นสำคัญก่อนที่หน่วยงานภาครัฐจะเข้ามาสนับสนุน โดยกิจกรรม การท่องเที่ยวทำหน้าที่เหมือนตัวกลางของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการร่วมมือกันจัดงาน ประเพณีต่าง ๆ เพื่อให้คนในชุมชนเข้ามาพบปะ เกิดความช่วยเหลือซึ่งกันและกันแสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจ

“การที่ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด คนในพื้นที่ต้องเห็นความสำคัญของ อัตลักษณ์การท่องเที่ยวของตนเองก่อน แล้วจึงแสดงศักยภาพให้นักท่องเที่ยวได้เห็น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563)

1.1.2 การเป็นเจ้าของที่ดีในการต้อนรับการท่องเที่ยว

ทุกคนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวรอบรู้เรื่องราวในท้องถิ่น ต้องสามารถแนะนำให้การ ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยไมตรีจิต มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และอำนวยความสะดวกในการให้บริการ การท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นอย่างดี และไม่ฉวยโอกาสกับนักท่องเที่ยว รวมถึงดูแลผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยว ให้มีความสุข และรู้สึกปลอดภัย เมื่อเจ้าบ้านให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น ย่อมทำให้ผู้มาเยือน เกิดความประทับใจ

“เมื่อประชาชนมีจิตสำนึกรักบ้านเกิด ความเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีจิตสาธารณะ ก็อยากเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาบ้านของตัวเองให้เกิดประโยชน์ ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณี ที่สวยงาม สืบทอดสู่รุ่นลูกหลานต่อไป”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

1.1.3 ศักยภาพของผู้ประกอบการท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศได้อย่างดี โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศเวียดนาม เนื่องจากในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มีผู้อพยพชาวไทยเชื้อสายลาว และผู้อพยพชาวไทยเวียดนามจำนวนมาก ทำให้มีวัฒนธรรมการรับประทานอาหาร รวมถึงภาษาที่สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว ถือเป็นจุดแข็งของผู้ประกอบการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

“ในพื้นที่กลุ่มจังหวัด มีคนไทยเชื้อสายญวนเยอะ ทำให้มีร้านอาหารเวียดนามอยู่จำนวนมาก สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจากเวียดนามได้ดี”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

1.1.4 เครือข่ายความร่วมมือกันเองของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว

การสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพของการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ เพราะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมและเชื่อมโยงกัน สามารถทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการธุรกิจและทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการทำงานร่วมกันภายใต้เครือข่ายที่มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยวจะไม่สามารถที่จะดำเนินการสำเร็จภายใต้หน่วยใดหน่วยหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องอาศัยการบูรณาการทำงานร่วมกัน คือ ต้องเข้าไปส่งเสริมและดำเนินการในพื้นที่นั้นผ่านกลไกของความมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

“ความร่วมมือร่วมใจของคนในพื้นที่ ร่วมกันพัฒนาทุกมิติ ทั้งธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ไม่ควรฉวยโอกาสกับนักท่องเที่ยว จะสามารถสร้างความประทับใจดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาเที่ยวซ้ำอีก”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

1.2 ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกโครงการเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยวรองลงมา เนื่องจากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มีจุดเด่นและจุดแข็งของทุนทางทรัพยากรในเรื่องของการท่องเที่ยวธรรมชาติ และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ดังนี้

1.2.1 สภาพแวดล้อมทางสังคม

สภาพแวดล้อมทางสังคม ถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือสภาพวิถีชีวิตทั่วไปของชาวไทยในภาคอีสาน ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยชาวอีสานยังประพฤติดิปฏิบัติยึดถืออยู่อย่างเคร่งครัดประกอบด้วยดังนี้

1) ธรรมะ ซึ่งกลุ่มจังหวัดมีสถานที่สำคัญทางศาสนาที่มีชื่อเสียง เป็นที่เคารพสักการะและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนชาวไทย โดยเฉพาะวัดสำคัญ เช่น วัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร จังหวัดสกลนคร วัดรอยพระพุทธบาทภูมโนรมย์ จังหวัดมุกดาหาร และ วัดพระธาตุพนมวรวิหาร ที่ถือว่าที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ รวมถึงจังหวัดสกลนครเป็นถิ่นกำเนิดและพำนักของพระเกจิอริยสงฆ์สำคัญหลายรูปที่ชาวพุทธเคารพบูชา ไม่ว่าจะเป็นพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร หลวงปู่เทสก์ เทสก์รังสี เป็นต้น นอกจากนี้ศาสนาพุทธแล้ว ชุมชนบ้านท่าแร่ จังหวัดสกลนคร ถือเป็นชุมชนสำคัญในการเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ครอบคลุมถึงจังหวัดนครพนมด้วย และด้วยพลังศรัทธาในพระเจ้าและพระศาสนา โดยในวันที่ 25 ธันวาคมของทุกปี หมู่บ้านท่าแร่จะมีการจัดเทศกาลแห่ดาวคริสต์มาส โดยจัด ‘ขบวนแห่ดาวคริสต์มาส’ ซึ่งหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลจะจัดขบวนแห่มาร่วมฉลองกัน โดยขบวนรถจะมีการตกแต่งด้วยดาวขนาดใหญ่ ประดับประดาด้วยดวงไฟอย่างสวยงาม เพื่อสื่อถึงเรื่องราวการประสูติของพระเยซู และมีคริสตชนจากทั่วประเทศ รวมทั้งต่างชาติเข้าร่วมเทศกาลนี้จำนวนมาก รวมทั้งผู้ที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ทำให้กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จึงมีความโดดเด่นทางการท่องเที่ยวในเชิงธรรมะ

2) วัฒนธรรม ประเพณีที่หลากหลาย ซึ่งสามารถนำมาเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดได้ เช่น การมีจารีตที่เรียกกันว่า “ฮีดลีสอง คองลีสี่” ซึ่งเป็นเชิงบังคับให้ประชาชนเคร่งครัดในกรอบประเพณีที่ถือปฏิบัติในแต่ละเดือนของปี งานฮีดจึงเป็นการทำงานร่วมกันทั้งร่างกายและแรงใจเพื่อสังคมส่วนรวม ถือว่าเป็นประเพณีที่ได้มีการสืบทอดมาอย่างยาวนานของภาคอีสาน โดยภาคอีสานเป็นภาคที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมคตินิยมเชื่อวิถีปฏิบัติที่หลากหลายในแต่ละเดือน และมีพิธีปฏิบัติกิจกรรมตามความเชื่อที่หลากหลาย โดยเฉพาะช่วงออกพรรษาของทุกปี ประเพณี วัฒนธรรมที่โดดเด่น เช่น งานประเพณีออกพรรษาแห่งปราสาทผึ้ง จังหวัดสกลนคร งานประเพณีไหลเรือไฟ จังหวัดพนมที่โด่งดังในระดับประเทศ

“ทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาต่อยอดไปสู่การเป็นเมืองวัฒนธรรม ซึ่งประเพณี ความเชื่อ ผลิตภรณ์ที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น ในทุกพื้นที่ของกลุ่มจังหวัด เป็นเสน่ห์ ที่ยากจะมีจังหวัดใดลอกเลียนแบบได้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

อีกทั้งการท่องเที่ยวในเชิงความเชื่อ ความศรัทธาต่อพญานาคถือได้ว่าเป็นจุดแข็งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง โดยการเที่ยวตามรอยพญานาค สถานที่ท่องเที่ยวศักดิ์สิทธิ์ต่อต้านพญานาค เป็นมรดกทางความเชื่อสืบต่อกัน หลายยุคหลายสมัย ทำให้พื้นที่กลุ่มจังหวัดมีเอกลักษณ์ทางความเชื่อต่อการเคารพบูชา “พญานาค” นำไปสู่การยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณี และวัฒนธรรม

“การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ได้ชูนโยบายสามเหลี่ยมท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวตามรอยพญานาค หรือ นาคีรุธ (Nakee routh)”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563)

1.2.2 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ถือว่าเป็นจุดแข็งสำคัญอีกประการหนึ่ง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่หลากหลายประเภท เช่น การท่องเที่ยวเชิงอุทยาน ซึ่งกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 นั้นประกอบไปด้วยอุทยานแห่งชาติสำคัญที่มีความสมบูรณ์ อีกทั้งยังมีจังหวัดในกลุ่มจังหวัดที่มีพื้นที่อาณาเขตชายแดนเลียบริมฝั่งแม่น้ำโขง คือ จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร ทำให้มีทัศนียภาพริมแม่น้ำโขงที่สวยงามเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการพักผ่อนตากอากาศ

“ถ้าพูดถึงจังหวัดที่อยู่ดีศรีร่มแม่ น้ำโขง ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า นครพนมต้องเป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวกล่าวถึงและอยากมาเยี่ยมชมอย่างแน่นอน จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมจังหวัดนครพนมเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี เพราะนครพนมมีทัศนียภาพที่งดงาม และมีวัฒนธรรมประเพณีที่มีความหลากหลาย น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563)

ถึงแม้ว่าจังหวัดสกลนครจะไม่ได้ดีศรีร่มแม่ น้ำโขง แต่จังหวัดสกลนครเองมีหนองหารที่ถือเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สวยงาม เป็นแหล่งน้ำจืดธรรมชาติขนาดใหญ่ที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศรองจากบึงบอระเพ็ด นับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าไปเที่ยวพักผ่อนเป็นอย่างยิ่ง

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มีดังนี้

2.1 ด้านกระบวนการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยด้านกระบวนการเป็นปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด ดังนี้

2.1.1 การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวถือเป็นสื่อกลางที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปสู่สาธารณชนให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศรับทราบข้อมูลกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างต่อเนื่อง และทันต่อสถานการณ์ สามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม และเพื่อให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวยังกลุ่มจังหวัด เกิดอัตราการเติบโตด้านการท่องเที่ยวมีแนวโน้มสูงขึ้น นำไปสู่การสร้างรายได้ของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

“การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ถือเป็นหัวใจในการสร้างกระแสและจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัด”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

การตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ยังถือว่าเป็นจุดอ่อนและเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญมากที่สุดต่อการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรับรู้ให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงแหล่งท่องเที่ยว และการบริการของกลุ่มจังหวัดที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดไม่เติบโตเท่าที่ควร ทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดในระดับประเทศ ซึ่งกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มีนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักหลายประเภท เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณีและความศรัทธา เป็นต้น แต่การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการสนับสนุน และดำเนินการที่เพียงพอ ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าถึง และรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ เสียโอกาสในการสร้างกระแส และภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อช่วยในการกระตุ้นการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัด

“การจัดงานประเพณี “ฮีตลีสอง คองลีสี่” จะมีการจัดกิจกรรมประเพณีทุกเดือนเป็นประจำทั้งปี แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก ทำให้เสียโอกาส เพียงเพราะขาดการประชาสัมพันธ์ และระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์งานไม่เพียงพอ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เสนอแนะให้มีการส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวที่เพียงพอ และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยการอาศัยความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน โดยต้องมีการบูรณาการการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวทั้งส่วนกลาง และระดับพื้นที่ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอน 2 ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

“กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรส่งผู้เชี่ยวชาญไปให้การสนับสนุนแก่พื้นที่ทั้งองค์ความรู้ และทำการประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวมากขึ้น”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

“ภาครัฐต้องทำการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้คนทั่วไปรับทราบว่า การท่องเที่ยวของภาคอีสานไม่ได้แล้งอย่างที่คิด เปลี่ยนมุมมองนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวอีสานที่ไม่ได้มีแต่ความแห้งแล้ง แต่มาเที่ยวอีสานแล้วไม่มีแล้งน้ำใจ มีความสุขมีความผูกพันเหมือนญาติพี่น้อง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563)

รวมถึงต้องสอดคล้องกับยุคปัจจุบัน โดยเน้นการประชาสัมพันธ์โฆษณา การท่องเที่ยวผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ พัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงรุก โดยเฉพาะบนสื่อออนไลน์ ผ่านรูปแบบอินเตอร์เน็ต เว็บไซต์ รวมถึงโซเชียล เน็ตเวิร์ค ซึ่งนักท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่ตอบสนองต่อการประชาสัมพันธ์โปรโมชันผ่านสื่อออนไลน์ได้ รวดเร็ว และสร้างสรรค์แคมเปญการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อรสนิยมของแต่ละกลุ่มวัย และ สร้างเป็นกระแสการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อสร้างความน่าสนใจที่จะช่วยดึงดูดตลาดนักท่องเที่ยว ทั้งในประเทศและนอกประเทศให้เข้ามาเยี่ยมเยือนยังกลุ่มจังหวัด

“การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน ควรผ่านดิจิทัล สื่อประชาสัมพันธ์ ออนไลน์ ที่สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว คุ่มค่าแก่การลงทุน”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

2.1.2 วิธีการดำเนินงานรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยว

นอกจากปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแล้ว กลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ยังมีปัญหาเรื่องวิธีการดำเนินงานรูปแบบของการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวที่ยังขาดความหลากหลาย ไม่สามารถดึงศักยภาพการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ออกมาได้อย่างเต็มที่ ตามรูปแบบการท่องเที่ยว 3 ธรรมชาติ ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มจังหวัด อีกทั้งกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ยังมีทุนทาง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทั้งธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีที่ได้กล่าว ข้างต้น แต่ขาดการสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้รูปแบบใหม่ เป็นการดำเนินงานจัดกิจกรรมใน ลักษณะรูปแบบเดิม เป็นประจำทุกปี โดยไม่มีการต่อยอด หรือปรับเปลี่ยน สร้างสรรค์รูปแบบ กิจกรรมใหม่ โดยเฉพาะการจัดงานประเพณีประจำจังหวัด ซึ่งได้กิจกรรมในรูปแบบเดิมทุกปี

“ไม่ว่าผ่านมาก็ปี รูปแบบการจัดงานประเพณีก็เหมือนเดิมทุกปี ไม่มีอะไรแปลกใหม่ เหมือนจัดงานให้เสร็จ แล้วก็จบไป”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

“ขาดการออกแบบการจัดงานที่สร้างความอลังการของกิจกรรมให้เกิดความ ประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ส่งผลให้กิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเป็นรู้จักของนักท่องเที่ยวในวงจำกัด เฉพาะในพื้นที่โดยรอบเท่านั้น และไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นและชาวต่างชาติให้เขามา มีส่วนร่วมในงานกิจกรรมดังกล่าวได้”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563)

นอกจากรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ซ้ำซาก ขาดความน่าตื่นตาตื่นใจให้นักท่องเที่ยวแล้ว ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังเห็นว่ากลุ่มจังหวัดยังขาดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนานาชาติ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากจังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหารมีอาณาเขตชายแดนติดต่อกับประเทศลาว โดยมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 3 เป็นสะพานที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยจังหวัดนครพนม กับประเทศลาวแขวงคำม่วน และสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 เป็นสะพานที่เชื่อมต่อแขวงสะหวันนะเขต ในประเทศลาว กับจังหวัดมุกดาหาร แต่กลุ่มจังหวัดไม่สามารถนำจุดแข็งดังกล่าวมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ในฐานะเป็นประตูสู่อินโดจีน ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในภูมิภาคอินโดจีนที่สำคัญ ควรค่าต่อการพัฒนาคุณภาพการบริการและสินค้าทางการท่องเที่ยว ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เสนอแนะให้ควรรออกแบบ และปรับปรุงแบบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความแตกต่างจากที่ผ่านมา พร้อมทั้งออกแบบกิจกรรมนานาชาติที่สามารถรองรับและดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้ และจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล เที่ยวได้ตลอดทั้งปี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยการปรับแผนการท่องเที่ยวในแต่ละเดือนให้สอดคล้องกับปฏิทินประเพณี “ฮิตลีสอง คองลีสี่” รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวกับตลาดเฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้แสวงบุญ กลุ่มท่องเที่ยวตามความเชื่อ ศรัทธา ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวทางจิตวิญญาณ เนื่องจากพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ต้องการที่พึ่งทางใจ เช่น เดินทางไปขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพญานาค ที่จะนำมาส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีคนไปเที่ยวตลอดทั้งปี โดยมีแนวทางในการเสริมสร้างการท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ จัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

“การผลักดันให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโซนนิ่ง โดยชูความโดดเด่นของพื้นที่แบบคลัสเตอร์การท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเชื่อมโยงผ่านงานประเพณี “ฮิตลีสอง คองลีสี่”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

2.2 ด้านงบประมาณ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่านอกจากปัญหากระบวนการของโครงการแล้วนั้น ปัจจัยด้านงบประมาณ ถือว่าปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว รองลงมา โดยการท่องเที่ยวทางประเพณีและวัฒนธรรมของภายในกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ยังเป็นการท่องเที่ยวตามเทศกาล ประเพณีสำคัญเท่านั้น

ที่สามารถจัดได้เพียงปีละหนึ่งครั้ง แต่กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมอื่น ๆ ภายในกลุ่มจังหวัด ที่มีอยู่จำนวนมาก รวมถึงการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งท่องเที่ยว พร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการท่องเที่ยว ซึ่งยังขาดการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ จากหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง และระดับพื้นที่อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหาการก่อสร้างทิ้งร้าง สิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่ เกิดประโยชน์ เนื่องจากขาดการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและพัฒนาให้ สมบูรณ์ได้ อีกทั้งงบประมาณที่สนับสนุนก็ยังไม่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ สามารถยิ่งใหญ่ ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้

“ในแต่ละปี สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดสรรงบประมาณให้ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาของแต่ละจังหวัด ประมาณแค่ปีละ 500,000 – 600,000 บาท แต่ต้องดูแลและพัฒนา ทั้งด้านการท่องเที่ยวและการกีฬาของจังหวัด งบประมาณที่ได้รับจึงไม่ เพียงพอต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563)

และสำหรับการขอรับการสนับสนุนงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบัน มีความยุ่งยากซับซ้อน และมีระเบียบหลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายงบประมาณจำนวนมาก และ ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทำให้การขอรับการสนับสนุนงบประมาณเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก และใช้เวลานาน ส่งผลให้งบประมาณสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว

“งบประมาณของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ส่วนนี้ ings ได้สนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวมาบ้าง แต่ก็ยังไม่เพียงพอ และขาด ความต่อเนื่อง บางครั้งในปีได้รับสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมหนึ่ง แต่ในปีงบประมาณถัดไป อาจไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในกิจกรรมเดิมก็ได้ สำนักงานงบประมาณมีหลักเกณฑ์ การจัดสรรงบประมาณอยู่ ทำให้บางครั้งก็ไม่ดีเงินมาพัฒนาการท่องเที่ยวได้ตามความต้องการที่แท้จริง”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563)

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เสนอแนะให้ควรวางแนวทางในการแก้ไขปัญหางบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ โดยการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ และควรสร้างความร่วมมือ และการบูรณาการร่วมกันในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาการ ท่องเที่ยวจากภาคเอกชนร่วมด้วย สำหรับภาครัฐนั้นควรถูกจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการพัฒนาการ ท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด ซึ่งอาจจะกำหนดสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณตามศักยภาพ การท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

“จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากควรได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่มากกว่าจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนน้อย”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563)

โดยเริ่มจากการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว อีกทั้ง ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งท่องเที่ยว และควรบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการ อนุรักษ์ ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ควบคู่กันไปตลอดจนดูแลรักษาจัดระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความเป็น ระเบียบ สะอาดสวยงามและปลอดภัยในสายตาของนักท่องเที่ยว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ. 2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 และ นำผลการประเมินที่ได้มาเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงแก้ไขการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากกลุ่มตัวอย่างกำนันในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร จำนวน 160 คน และเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีความเกี่ยวข้องข้องในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการวิจัยเรื่อง “การประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ. 2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน)” สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดที่ปฏิบัติงาน เพศ อายุ และระดับการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 160 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกำนันที่ปฏิบัติงานในจังหวัดสกลนคร จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 35.62 รองลงมา คือ กำนันที่ปฏิบัติงานในจังหวัดนครพนม จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 19.38 และกำนันที่ปฏิบัติงานในจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50 และส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 54.38 และกำนันในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 66.88 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 33.12 ตามลำดับ

5.1.2 ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 2

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 – 2565) ในห้วงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2563 ของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมในประเด็นการพัฒนาภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่ได้ผลผลิต (Outputs) และเกิดผลลัพธ์ (Outcomes) ตามความรู้ของผู้เกี่ยวข้อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด คือ ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ในส่วนประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย และประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุนและโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีบรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด คือ ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง อยู่ในระดับปานกลาง มีรายละเอียดทั้ง 4 ประเด็น ดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด คือ การสืบสาน ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่ รองลงมา คือ การส่งเสริมงานประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวอันเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มจังหวัด และการพัฒนาสินค้าที่ระลึก และ OTOP ที่มีคุณภาพเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ส่วนข้อที่บรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถมาเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

2) ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการผลิตการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร และครัวอาหารปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด คือ การส่งเสริมยกระดับการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์ รองลงมา คือ การส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agriculture Practices : GAP) และการพัฒนาสินค้าเกษตรท้องถิ่นในพื้นที่ ส่วนข้อที่บรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด คือ การสนับสนุนให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำที่เพียงพอในการทำการเกษตร

3) ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาขีดความสามารถด้านการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์ให้กับภาคธุรกิจในพื้นที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ข้อที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด คือ การส่งเสริมให้ผู้ใช้นนและนักลงทุน สามารถสัญจรได้สะดวกขึ้น เพิ่มโอกาสทางการค้าการลงทุนและตอบสนอง รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถยกระดับคุณภาพการผลิตสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐาน และการเชื่อมโยงคมนาคมในพื้นที่ รองรับเส้นทางคมนาคมหลัก และผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เด่นของกลุ่มจังหวัด ส่วนข้อที่บรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด คือ แรงงานในพื้นที่มีความสามารถในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ

4) ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าข้อที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด คือ การส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพในชุมชน รองลงมาคือ การส่งเสริมกิจกรรมเสริมรายได้ให้กับประชาชนในกลุ่มจังหวัดฯ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในพื้นที่ ส่วนข้อที่บรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในกลุ่มจังหวัดสามารถเข้าถึงการศึกษา

5.1.3 ความแตกต่างระหว่างจังหวัดที่ปฏิบัติงานกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างจังหวัดที่ปฏิบัติงานกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พบว่า จำนวนที่ปฏิบัติงานในจังหวัดที่ต่างต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในภาพรวมที่ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายประเด็นการพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พบว่า จำนวนที่ปฏิบัติงานในจังหวัดที่ต่างต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านที่ต่างต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจำนวนที่ปฏิบัติงานในจังหวัดนครพนมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานในประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าจำนวนที่ปฏิบัติงานในจังหวัดสกลนคร

5.1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว ตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

ผลการประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุน ความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว ตามประเด็น การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

1) ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และรองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของ โครงการ มีรายละเอียดทั้ง 2 ปัจจัย ดังนี้

1.1) ปัจจัยด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ทั้งภายในหน่วยงานและภายนอก หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในการช่วยดำเนินการด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะความร่วมมือที่ดี ของประชาชนในพื้นที่ด้วย ที่เป็นส่วนสำคัญอย่างมาก ซึ่งการมีส่วนร่วมกันจะต้องอาศัย ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นักการเมืองในพื้นที่ และภาคประชาชนที่ร่วมแรงร่วมใจกันที่ต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

1.2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกโครงการ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม ทางสังคม หรือสภาพวิถีชีวิตทั่วไปประชาชนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่ผูกพันกับวัฒนธรรมประเพณีอย่างลึกซึ้ง มีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมคติความเชื่อวิถีปฏิบัติ ที่หลากหลายในแต่ละเดือน และมีพิธีปฏิบัติกิจกรรมตามความเชื่อความศรัทธาต่อพญานาค อีกทั้ง กลุ่มจังหวัดมีสถานที่สำคัญทางศาสนาที่มีชื่อเสียง เป็นที่เคารพสักการะและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของ พุทธศาสนิกชนชาวไทย รวมถึงยังเป็นชุมชนที่สำคัญในการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ถือได้ว่าเป็นจุดแข็งที่ สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงธรรมะ และวัฒนธรรม นอกจากนั้น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 นับได้ว่าเป็นจุดแข็งสำคัญอีกประการหนึ่ง โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่หลากหลายประเภท เช่น อุทยานแห่งชาติสำคัญที่มี ความสมบูรณ์ และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ยังมีพื้นที่อาณาเขตชายแดน เลียบฝั่งแม่น้ำโขง ทำให้มีทัศนียภาพริมแม่น้ำโขงที่สวยงามเหมาะสมอย่างยิ่งต่อการพักผ่อน รวมถึง หนองหารที่ถือเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่สวยงาม เป็นแหล่งน้ำจิตธรรมชาติขนาดใหญ่ที่สุดของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) ปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านกระบวน และรองลงมา คือ ปัจจัยด้านงบประมาณ มีรายละเอียดทั้ง 2 ปัจจัย ดังนี้

2.1) ปัจจัยด้านกระบวน ประกอบด้วยการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ยังถือว่าเป็นจุดอ่อนและเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญมากที่สุดต่อการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรับรู้ให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์แล้วยังมีปัญหาเรื่องวิธีการดำเนินงานรูปแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยังขาดความหลากหลาย ขาดการสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้รูปแบบใหม่ เป็นกรดำเนินงานจัดกิจกรรมในลักษณะรูปแบบเดิม เป็นประจำทุกปี โดยไม่มีการต่อยอด หรือปรับเปลี่ยน สร้างสรรค์รูปแบบกิจกรรมใหม่อีกทั้งยังขาดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนานาชาติ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ข้อเสนอแนะด้านกระบวนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตามความข้อคิดเห็นในการแก้ปัญหา คือ การประชาสัมพันธ์โฆษณาการท่องเที่ยวผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ พัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงรุก โดยเฉพาะบนสื่อออนไลน์ และ ควรออกแบบและปรับปรุงแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความแตกต่างจากที่ผ่านมา พร้อมทั้งออกแบบกิจกรรมนานาชาติที่สามารถรองรับ และดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้ และจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวนอกฤดูกาลเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

2.2) ปัจจัยด้านงบประมาณ ที่ยังขาดการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอจากหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง และระดับพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง อีกทั้งงบประมาณที่สนับสนุนก็ยังไม่เพียงพอสำหรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถยิ่งใหญ่ ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ และการขอรับการสนับสนุนงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบันมีความยุ่งยากซับซ้อน มีระเบียบหลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายงบประมาณจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณการท่องเที่ยวตามความข้อคิดเห็นในการแก้ปัญหา คือ ควรหาแนวทางในการแก้ไขปัญหางบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ โดยการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ และควรสร้างความร่วมมือ และการบูรณาการร่วมกันในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจากภาคเอกชนร่วมด้วย

5.2 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ. 2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน) ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผล จากงานวิจัยเพื่ออธิบายความสอดคล้องระหว่างผลการวิจัยกับสมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอการอภิปรายผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 บรรลุผลสัมฤทธิ์มากที่สุด และผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่บรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 บรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บริบทของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ได้ให้ความสำคัญการประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว เห็นได้จากการกำหนดลำดับความสำคัญของประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยได้กำหนดประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ธรรม (ธรรมะ ธรรมชาติ วัฒนธรรม) แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในจุดมุ่งเน้นการพัฒนาที่ต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นอันดับแรก จึงทำให้เกิดการดำเนินงานในพื้นที่สอดคล้องกับจุดแข็งของศักยภาพการท่องเที่ยว โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่โดดเด่น ซึ่งประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมะ แต่สำหรับประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ได้จัดลำดับความสำคัญของประเด็นดังกล่าวไว้ลำดับสุดท้าย ทำให้การพัฒนาตามประเด็นการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่ จึงส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงาน นอกจากนี้ ยังได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมของกลุ่มจังหวัด ประชาชนมีการเข้าถึงและมีการศึกษาที่ดีขึ้น ประชาชนในกลุ่มจังหวัดมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงประชาชนมีการดูแลเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อให้ประสพผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริง

คือ ไม่สามารถเห็นผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานในช่วงเวลาระยะสั้น ซึ่งแตกต่างจากการดำเนินการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งเมื่อดำเนินงานแล้วเสร็จ ประชาชนสามารถรับรู้ผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ในขณะที่การประเมินที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินผลผลิต และผลลัพธ์ผลกระทบของการดำเนินงาน เพื่อประเมินผลสรุปภาพรวม สอดคล้องกับแนวคิดของ Micheal Scriven (อ้างใน สมคิด พรหมจ้อย, 2552) กล่าวไว้ว่า การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อเป็นตัดสินคุณค่าความสำเร็จของโครงการ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยว ตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุน และปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความสำเร็จในการจัดการโครงการ Peter W.G. Morris (1994) ตัวแบบการจัดการโครงการขนาดใหญ่ Mega project มาใช้เป็นแบบวัดปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุน และปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

2.1 ปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุนความสำเร็จต่อการดำเนินโครงการด้านการท่องเที่ยวตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

ปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุนต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มากที่สุด ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริม และสนับสนุนต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจําปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 มากที่สุด เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หากการที่ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชาวบ้านในพื้นที่ให้ความร่วมมือ จะสามารถทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเมือง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการธุรกิจและทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นการทำงานร่วมกันภายใต้เครือข่ายที่มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน จะสามารถทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากการพัฒนาการท่องเที่ยวจะไม่สามารถที่จะดำเนินการสำเร็จภายใต้หน่วยใดหน่วยหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องอาศัยการบูรณาการทำงานร่วมกัน อีกทั้งประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ดำรงชีวิตภายใต้ความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทำให้ต้องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่

ควบคู่ไปกับการรักษาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สืบทอดต่อเนื่องกันมา โดยพยายามดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชนให้มากที่สุด อีกทั้งประชาชนต้องมีจิตวิญญาณความรัก ห่วงแทนภาคภูมิใจในมรดกทางภูมิปัญญา และเกิดความตระหนักในคุณค่าแห่งศิลปวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การร่วมมือร่วมใจกันรักษาและพัฒนาการท่องเที่ยวของตนให้ยั่งยืนสืบไป สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมบัติ สิงห์แหลม (2548) ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการท่องเที่ยวของกรมรบพิเศษที่ 5 หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการท่องเที่ยวของกรมรบพิเศษที่ 5 หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่ โดยการมีส่วนร่วมกับโครงการท่องเที่ยวระดับปานกลาง ดังนั้นโครงการท่องเที่ยวกรมรบพิเศษที่ 5 ควรดำเนินการกระตุ้นเตือนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน (ครอบครัว) มากขึ้น การรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจสาระเกี่ยวกับโครงการท่องเที่ยวกรมรบพิเศษที่ 5 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การรณรงค์ให้เกิดจิตสำนึกร่วมต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ในกลุ่มเยาวชนผู้ร่วมกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบการมีส่วนร่วมจากชุมชนเกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง

2.2 ปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

ปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มากที่สุด ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ปัจจัยด้านงบประมาณเป็นปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจําปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 มากที่สุด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และวิธีการดำเนินงานรูปแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการดำเนินการตามประเด็นการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในห้วงประจําปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 – 2563 มากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 มีปัญหาเรื่องกระบวนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 และวิธีการดำเนินงานรูปแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะการประชาสัมพันธ์ ถือเป็นหัวใจของการพัฒนาการท่องเที่ยว อันทำให้เกิดเสน่ห์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยว ถือเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการ

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรวิภา หอมเศรษฐี (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการนำนโยบาย ส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เรียงตามลำดับ ได้แก่ การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมของ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม การเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ราคาสินค้าและการบริการ การประชาสัมพันธ์ไม่ดีเพียงพอ และ ความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินนักท่องเที่ยว และ ผลงานวิจัยของกอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546) ที่ได้ศึกษาการจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ พบว่า ในส่วนผลของการศึกษาด้านกลยุทธ์การตลาด การท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านทุ่งสงโดยใช้ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 P's นั้น พบว่า ควรมีการจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบเป็นแพ็คเกจ ตามความความสนใจของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการเสนอขายสินค้า และความสามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี รวมถึงการจัดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้ชุมชนบ้านทุ่งสงเป็นที่รู้จักในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ โดยเสนอแนะว่าชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เป็นที่ รู้จักสำหรับชุมชนบ้านทุ่งสง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ มาใช้เป็น แนวทางสำหรับใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการจัดทำแผนพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 2 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ต่อไป โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาของพื้นที่ และสร้างรายได้ให้กับการท่องเที่ยวในภาคเพิ่มขึ้น ดังนี้

1) ควรมีการส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่ม จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ให้มีความครอบคลุมทุกพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 โดยนำเอาอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่น และศักยภาพของในแต่ละพื้นที่ มาพัฒนา ต่อยอดการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และพัฒนาปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยวเดิมให้สามารถดึงดูด และรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวชาติ เพื่อสร้างโอกาส และเป็นการกระจายรายได้ให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่ต่อไป

2) ควรประชาสัมพันธ์และตลาดเชิงรุก มีการปรับวิธีการตลาดเพิ่มมากขึ้นกว่าอดีต ในการสร้างอุปสงค์และอุปทานที่สอดคล้องกันระหว่างตลาดการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว โดยการประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ปฏิทินการท่องเที่ยว ตลอดจนทั้งปีอย่างต่อเนื่องของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 สร้างกระแสให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต สร้างการรับรู้ ความเป็นเอกลักษณ์ ให้สามารถเที่ยวได้ทั้งปี โดยนำประเพณีวัฒนธรรม “ฮีตสิบสอง คองสิบสี่” มานำเสนอด้วยการเพิ่มมูลค่าความตื่นตาให้เกิดความประทับใจ ต้องให้การสนับสนุนสร้างรูปแบบการจัดงานและต้องมีความต่อเนื่อง

3) ควรบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนให้ เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ควรจัดทำแผนที่การท่องเที่ยวเพื่อการสนับสนุนตลาด นักท่องเที่ยวเชิงคุณภาพทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศ มากกว่าเน้นที่ปริมาณของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่ เสื่อมโทรมให้คืนสู่สภาพเดิม รมรงค์ส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึก ในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีมีน้ำใจในการให้ความช่วยเหลือ นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องในเรื่องความซื่อสัตย์ต่อ อาชีพ และการไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว

4) การขับเคลื่อนการพัฒนาต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะ เป็นตัวผู้ประกอบการเองที่ถือเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ภาครัฐ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรการต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของภาคส่วนอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ต้องมีการติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นไป นอกจากนี้ในส่วน ของหน่วยงานภาคเอกชนก็ต้องมุ่งส่งเสริมการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

5) หน่วยงานของรัฐและเอกชน ควรมุ่งเน้นจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการ ทางการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะพัฒนาความรู้ ทักษะ ด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยต้องแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนา เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการ

6) ควรสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเสริมสร้าง รายได้ให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และควรมีการบูรณาการงบประมาณ ร่วมกับภาครัฐภาคเอกชน และท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานในระดับท้องถิ่น สามารถบรรลุ ตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมทุกพื้นที่

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การประเมินแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 2 พ.ศ. 2561 - 2565 (ระยะครึ่งแผน) มีประเด็นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรศึกษาปัจจัยที่เป็นปัญหา และอุปสรรคต่อการดำเนินการตามประเด็น การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ที่บรรลุผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด

2) เพื่อให้การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน 2 พ.ศ. 2561 - 2565 มีความต่อเนื่อง จึงควรประเมินผลแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 พ.ศ. 2561 - 2565 ในช่วงของการสิ้นสุดของแผนฯ ดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนานโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และการดำเนินงานกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ในช่วงต่อไป

บรรณานุกรม

- กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ. (2546). การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.(การจัดการทรัพยากร)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- กิตติ บุนนาค. (2549). ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาองค์การสมัยใหม่โดยใช้กระบวนการของการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (*Results Based Management : RBM*). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชัชวาลย์ เรืองประพันธ์. (2539). สถิติพื้นฐาน ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2541). เทคนิคการวิเคราะห์นโยบาย (พิมพ์ครั้งที่ 4.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2543) การบริหารผลการดำเนินงาน (*Performance Management*) รวมบทความวิชาการ 100 ปี รัฐประศาสนศาสตร์ไทย, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณค์. (2543). การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2538). การวิจัยประเมินผล (พิมพ์ครั้งที่ 3.). กรุงเทพฯ: พี.เจ.เพลทโปรเซสเซอร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิรุวรรณ กิตติคุณ. (2549). การพัฒนาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์. 3 ตุลาคม 2563 Retrieved from <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2559/hi2559-007.pdf>
- พิสิษฐ์ ฉัตรวิวัฒนากุล. (2558). การศึกษาปัจจัยความสำเร็จการดำเนินงานโครงการย้ายกองพันสรรพาวุธซ่อมบำรุง เขตหลังของกองพันทหารช่างเครื่องมือพิเศษ ปิงปประมาณ 2555 - 2559 (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2546). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2548). การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- รวีภา หอมเศรษฐี. (2541). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. 2551 (3 ธันวาคม 2551)ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 177 ก.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 (15 กันยายน 2550)ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 55 ก.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2560. (17 พฤศจิกายน 2560)ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 281 ง.
- วีรยุทธ ชาตะกาญจน์. (2551). เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 6.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ สิงห์แหลม. (2548). ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการท่องเที่ยวของกรมรมพิเศษที่ 5 หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). รวมบทความทางการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2. (2561). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 จังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2.
- สุพรรณิ ไพรัชเวทย์. (2543). การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวจิรณา ก่อเกียรติ
วัน เดือน ปี เกิด	15 เมษายน 2537
สถานที่เกิด	จังหวัดสงขลา
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY